Hovedrapport - ”Sammen om Verdensmål”
Tænketanken Fremtidens Biblioteker
December 2021

Indhold

1. Om undersøgelsen, læsevejledning og datagrundlag
2. Hovedkonklusioner
3. Holdninger, prioriteringer og kendskab til verdensmålene
4. Målgruppens trivsel og velvære
5. Adfærd i forhold til bæredygtighed
6. Holdninger til bæredygtighed
7. Frivillighed blandt 60+ målgruppen
8. Holdninger til fællesskaber blandt 60+ målgruppen
9. Eksperternes anbefalinger

Om undersøgelsen, læsevejledning og datagrundlag

Om undersøgelsen og læsevejledning

Om undersøgelsen
Moos-Bjerre har for Tænketanken Fremtidens Biblioteker gennemført en omfattende undersøgelse, der afdækker ældre borgeres holdninger og kendskab til verdensmålene, deres interesse for aktiviteter og fællesskaber samt villighed til at være frivillige.

Undersøgelsen peger på, hvordan folkebibliotekerne i Danmark kan styrke deres rolle i at understøtte de ældres frivillige engagement og skabe lokalt involverende fællesskaber.

Undersøgelsen omfatter flere forskellige typer af datakilder, som uddybes på næste side. Herunder en national repræsentativ spørgeskemaundersøgelsen blandt borgere i alderen 60+, kvalitative interviews med eksperter og forskere med kendskab til målgruppens livsstil og levevilkår samt kvalitative interviews med borgere i aldersgruppen 60+.

Størstedelen af data er indsamlet i foråret 2021, men den samlede hovedrapport er udgivet i december 2021.

Læsevejledning
Denne rapport rapport er opbygget således, at der først introduceres til undersøgelsens formål og datagrundlag. Herefter følger et samlende kapitel for undersøgelsens hovedkonklusioner.

Efterfølgende er rapporten struktureret i tematiske kapitler, som alle starter med en opsummering af kapitlets hovedpointer.

Det første kapitel omhandler målgruppens kendskab og forhold til FN's verdensmål. *Det andet kapitel* afdækker målgruppens adfærd i forbindelse med bæredygtighed, mens *det tredje kapitel* handler om målgruppens holdninger til bæredygtighed.

Rapportens fjerde kapitel fokuserer på frivillighed og frivilligt engagement blandt 60+ målgruppen. Herefter følger *det femte kapitel* om målgruppens holdninger til fællesskaber, og *det sjette kapitel* om trivsel og velvære i målgruppen.

Slutligt følger *rapportens syvende kapitel* som opsummerer eksperterne og forskernes anbefalinger.

Undersøgelsens datagrundlag

Forsker og ekspertinterviews
Der er gennemført 8 interviews med forskere og eksperter med kendskab til ældres livstil og vilkår, verdensmål, bæredygtighed og frivilligt engagement. Eksperternes refleksioner og viden har bidraget med kvalificerede anbefalinger til videre arbejde med 60+ målgruppen og til at nuancere forståelsen af målgruppens holdninger og adfærd.

National spørgeskemaundersøgelse blandt 60+ målgruppen
Herefter er der foretaget en spørgeskemaundersøgelsen blandt 1.000 repræsentativt ældre borgere i hele landet i alderen 60 år og opefter via dataleverandøren Norstats borgerpanel.

Formålet med undersøgelsen har været at afdække 60+ målgruppens adfærd, holdning og kendskab til bæredygtighed og verdensmål, samt deres interesse for at engagere sig lokalt og arbejde frivilligt. Sammenlagt er der blevet indsamlet 1.078 komplette besvarelser ind af spørgeskemaet. Denne datakilde fungerer dermed også som det bærerende element i store dele af rapporten.

Der er foretaget en statistisk vejning af besvarelserne for at sikre undersøgelsens repræsentativitet i forhold til køn, alder og region, således at besvarelserne afspejler fordelingerne i populationen af 60+ i Danmark indenfor for de enkelte regioner, aldersgrupper og køn.

Borgerinterviews
Der er gennemført 8 kvalitative interviews med borgere i 60+ målgruppen, som blev rekrutteret gennem den nationale spørgeskemaundersøgelse. I udvælgelsen af interviewpersoner er der tilstræbt en balanceret og ligelig fordeling på baggrund af køn, landsdele, uddannelsesniveau og graden af kendskab til verdensmålene. Resultaterne fra disse interviews fungerer dermed som supplerende og uddybende til den nationale spørgeskemaundersøgelse. Disse interviews har gjort det muligt at få uddybet de holdninger og den adfærd, som der ses på tværs af spørgeskemaundersøgelsen.

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

60+ målgruppen kender ligeså godt til verdensmålene som den generelle befolkning
76 pct. i 60+ målgruppen har, som minimum hørt om verdensmålene, og det er samme niveau som befolkningen generelt (75 pct.).

Færre i målgruppen er bekymrede for fremtiden
Når det gælder den økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling inden for de næste tre år, så er færre i målgruppen bekymrede sammenlignet med andelen i den generelle befolkning.

Verdensmålene skal oversættes til en lokal kontekst
Både blandt eksperter og borgere bliver der lagt vægt på, at verdensmålene skal oversættes til noget som det enkelte individ kan handle på, lokalt.

Halvdelen af målgruppen er optaget af klimaområdet og bæredygtighed
52 pct. er enige eller meget enige i, at klimaområdet og bæredygtighed er noget, som optager dem. 59 pct. er derudover meget enige eller enige i, at de selv ønsker at bidrage til en mere bæredygtig fremtid.

3 ud af 4 er bekymret for, at klimaforandringer vil påvirke de yngre generationers liv
76 pct. er bekymrede for effekten på yngre generationer, imens kun 31 pct. er bekymret for effekten på deres egen generation.

60+ målgruppen har begrænset deres forbrug
En større andelen af 60+ målgruppen har udvist bæredygtig adfærd ved at begrænse deres forbrug af plastic, elektronik, nyt tøj og flyrejser.

41 pct. vurderer sig mere nøjsom end den brede befolkning
Fire ud af ti i målgruppen er meget enige eller enige i, at de generelt lever mere nøjsomt end resten af befolkningen.

Mangel på viden er den største barriere for at handle mere bæredygtigt
17 pct. af målgruppen svarer, at det er mangel på viden, der forhindrer dem i at handle mere bæredygtigt. Målgruppen finder til gengæld hverken bæredygtig adfærd for dyrt eller for svært.

1 ud af 4 i målgruppen er allerede frivillig i dag
25 pct. har svaret, at de allerede bidrager til social og miljømæssig bæredygtighed ved at være frivillig i dag.

Der findes forskellige typer af frivillige
Typer af frivillige går på tværs af generationer, men mange ældre tilhører en type som er svær at rekruttere, men nem at fastholde.

Samvær med andre og fælles interesser er vigtigst for et godt fællesskab
Seniorerne ser typisk de fælles interesser som en indgang til et fællesskab, og deres engagement handler også i høj grad om det sociale, om samværet med andre.

Hovedkonklusioner

Bibliotekets medarbejdere skal have opbygget borgerettede kompetencer
Eksperter lægger vægt på, at bibliotekernes medarbejdere skal have opbygget kompetencer i forhold til det opsøgende borgerettede arbejde, for at kunne arbejde mere med verdensmål.

Biblioteket har et dannende og kulturelt greb på bæredygtighed
Eksperter bemærker, at biblioteket har mulighed for at engagere den brede befolkning i bæredygtighedsdagsordenen på en anden måde, fordi de har et særligt kulturelt greb, og fordi de er en bred, folkelig og dannende kulturinstitution.

Målgruppens livstilfredshed er generelt høj
En væsentlig pointe blandt de interviewede eksperter og forskere er, at livshistorie og familierelationer typisk forklarer en større del af mistrivslen blandt 60+ borgere end alderen i sig selv.

Knap 60 pct. er en del af et socialt fællesskab i deres hverdag
59 pct. af målgruppen erklærer sig enige eller meget enige i, at de er en del af et socialt fællesskab i deres hverdag. Modsat siger 40 pct., at de ikke er enige i, at de er en del af et socialt fællesskab. Heraf er i alt 19 pct. direkte uenige i, at de er en del af socialt fællesskab i deres hverdag

Holdninger, prioriteringer og kendskab til verdensmålene

Målgruppens holdning og kendskab til verdensmål

Opsummering af kapitlets hovedpointer

Kendskabet til verdensmålene i 60+ målgruppen er på samme niveau, som i befolkningen generelt.
76 pct. i målgruppen har som minimum hørt om verdensmålene, og det er stort set på samme niveau som befolkningen generelt (75 pct.), da dette blev undersøgt i Sustainometer 2021.

Sundhed og trivsel er vigtigste mål for målgruppens egen hverdag
Målet om at fremme sundhed og trivsel, målet om en klimaindsats og målet om bæredygtig økonomisk vækst og fuld beskæftigelse, bliver prioriteret af 60+ målgruppen som de tre mest relevante mål at arbejde med i hverdagen.

Flest tror på status quo, når det kommer til verdens tilstand om tre år
Både når det gælder verdens sociale, økonomiske og miljømæssige situation, er der flest, der mener den vil være uændret om tre år. Målgruppen er dermed mindre bekymret for verdens udvikling end befolkningen generelt, når man sammenligner med Sustainometer-målingen.

Målgruppens kendskab til Verdensmål

2 ud af 3 i målgruppen har hørt om verdensmålene
Andelen i målgruppen (63 pct.), der har hørt om verdensmålene er højere end hos den generelle danske befolkning, hvor der i den seneste Sustainometer-måling i 2021 fandtes en andel på 54 pct. der havde hørt om Verdensmålene.

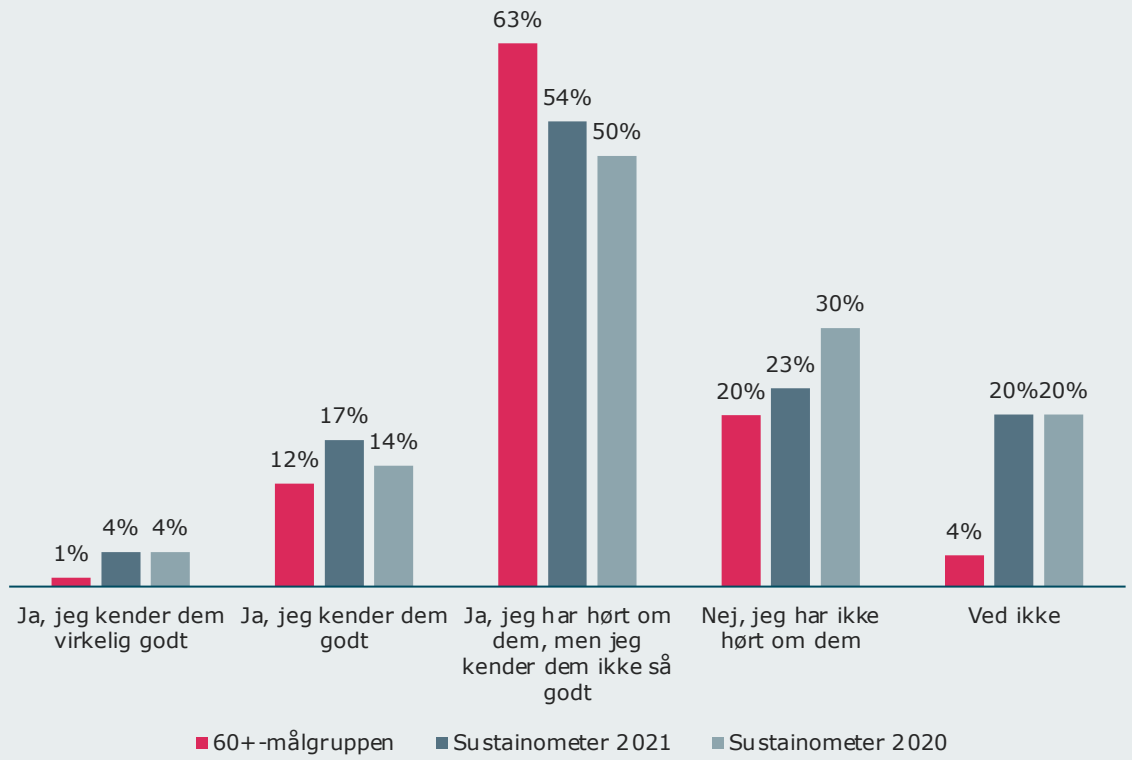
Hver ottende i målgruppen kender verdensmålene godt eller rigtig godt
Det er færre end den generelle befolkning, hvor hver femte kender godt til målene. I Sustainometer-målingerne er der fra 2020 til 2021 sket en udvikling i retning af større kendskab til verdensmålene, hvor flere har hørt om dem, og flere tilkendegiver, at de kender dem godt. Ifølge en af de interviewede eksperter, så er 60+-målgruppens manglende kendskab muligvis resultatet af en lavere tilknytning til arbejdsmarkedet:

"Og så tror jeg også, at de ældre har svært ved at se sig selv i det [Verdensmålene], fordi de ikke er på arbejdsmarkedet."
– Ida Vestergaard, Diakonissestiftelsen

1 ud af 5 i målgruppen har ikke hørt om verdensmålene
Det er en lavere andel end den generelle befolkning. Samtidig er andelen, der som minimum har hørt om målene 76 pct. imens den for befolkningen samlet set var 75 pct. i 2021. Målgruppens kendskab til Verdensmålene er derfor overordnet lige så stort som den generelle befolkning

Kender du, eller har du hørt om FN's verdensmål for bæredygtig udvikling?

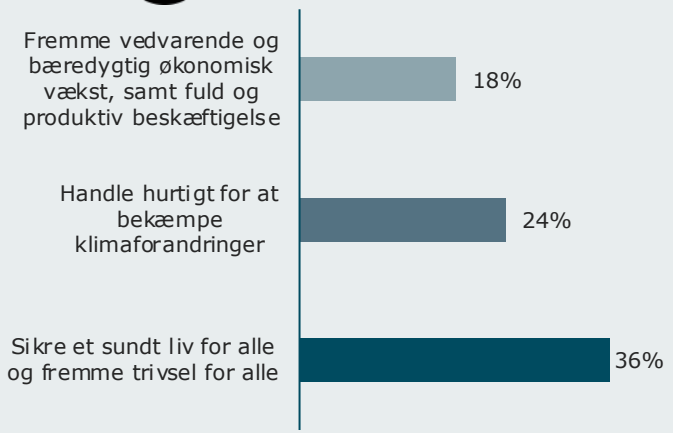
Antal respondenter: 1.078

Målgruppens prioritering af Verdensmål

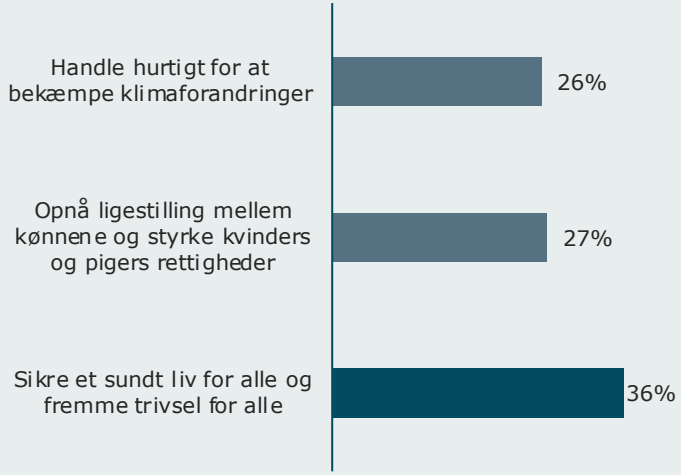
Flest prioriterer trivsel og et sundt liv for deres hverdag
På individniveau mener målgruppen, det er vigtigst at arbejde med mål 3, om at sikre sundhed og trivsel, og dernæst handling på klimaforandringer og fremme bæredygtig økonomisk vækst.
Målgruppen betoner altså både social og miljømæssig bæredygtighed i de mål, som de finder relevante at arbejde med i deres hverdag.

I din hverdag

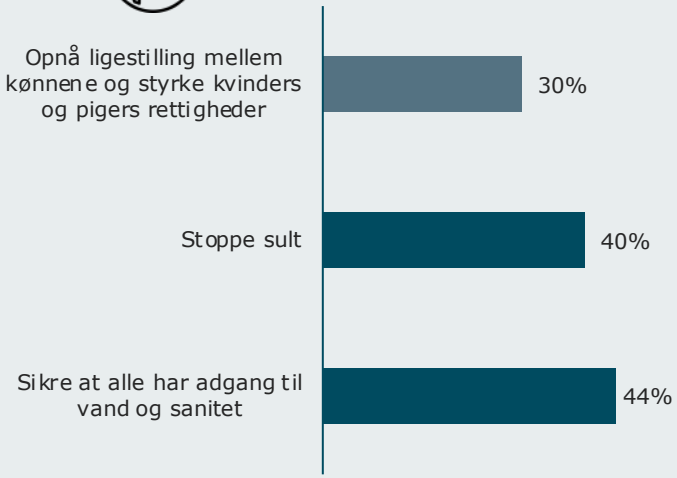
Prioriteringen harmonerer med hverdags prioriteringen
Nationalt og på individniveau springer mål 3 om at sikre sundhed og trivsel op som førsteprioritet.

I Danmark

En forskel fra Sustainometer
Modsat i Sustainometeret, som er en generel befolkningsundersøgelse om bæredygtighed, så prioriterer målgruppen ikke klimaindsatsen på verdensplan lige så højt. Her springer ligestilling i stedet op på en tredjeplads. Mere grundliggende mål, nemlig mål nr. 6 om at sikre rent vand og sanitet samt mål nr. 2 om at stoppe sult prioriteres dog højest, ligesom de også er i top 3 i Sustainometer-målingen fra 2021.

På verdensplan

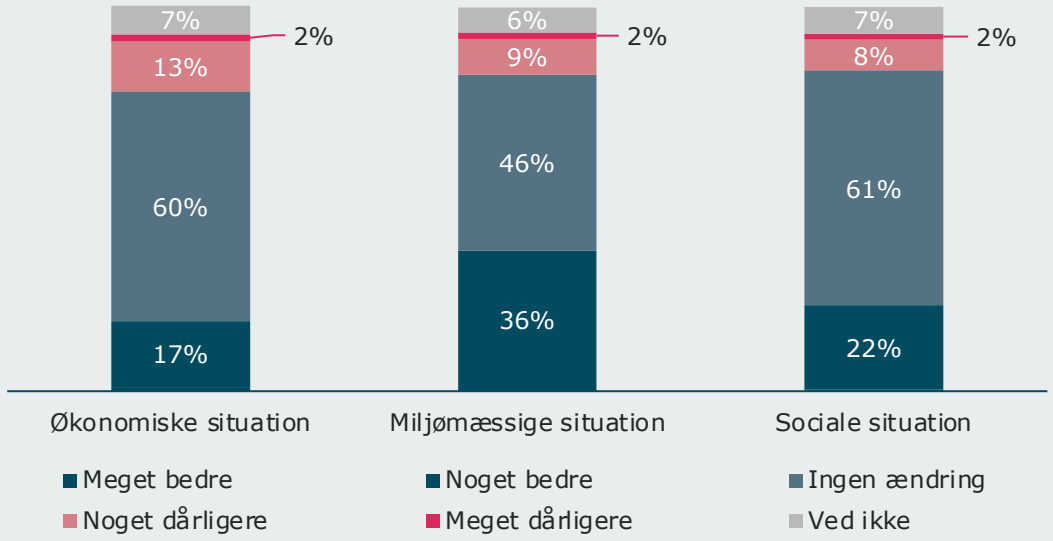

Holdning til verdens udvikling de næste år

Målgruppen tror mest på status quo, når det kommer til verdens tilstand om 3 år
Knap 2/3-dele af målgruppen tror verdens sociale og økonomiske situation er uændret om 3 år. Målgruppen er dog mere optimistiske end den generelle befolkning i 2021, når det kommer til verdens miljømæssige situation. Det er særligt de unge mellem 15-24 som er pessimistiske på miljøets vegne, og pessimismen aftager med alderen.

Hvordan tror at verdens situation ser ud om 3 år?

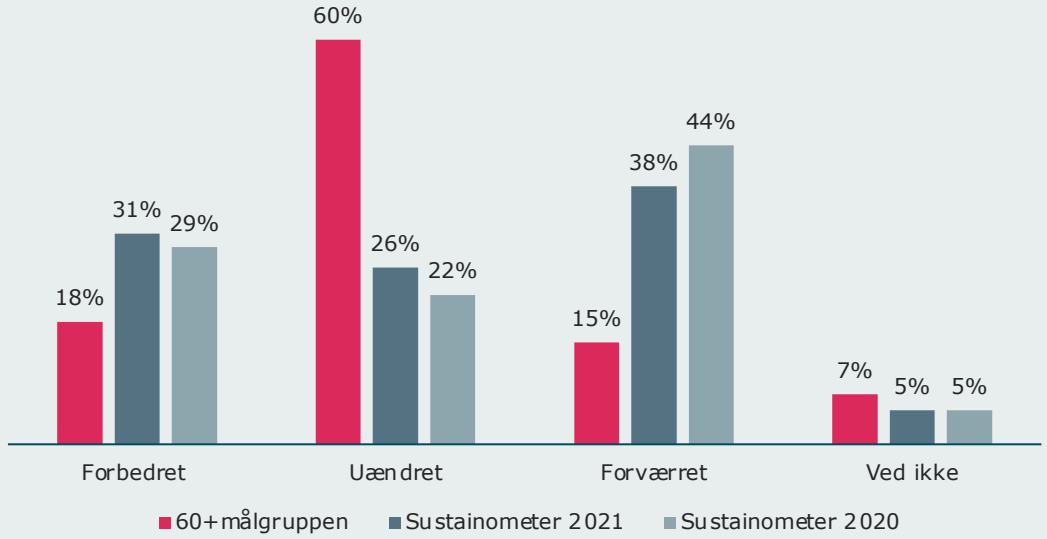
Antal respondenter: 1.078

Flere i 60+ målgruppen tror på en økonomisk status quo
Når man sammenligner med Sustainometer-målingerne, så er målgruppen hverken lige så optimistisk eller bekymret som befolkningen generelt, når det gælder verdens udvikling de næste 3 år. Særligt når det gælder verdens økonomiske situation er der en stor tro på at tingene forbliver uændret 3 år i fremtiden.

Hvordan tror du, at verdens økonomiske situation er om 3 år?

Antal respondenter: 1.078

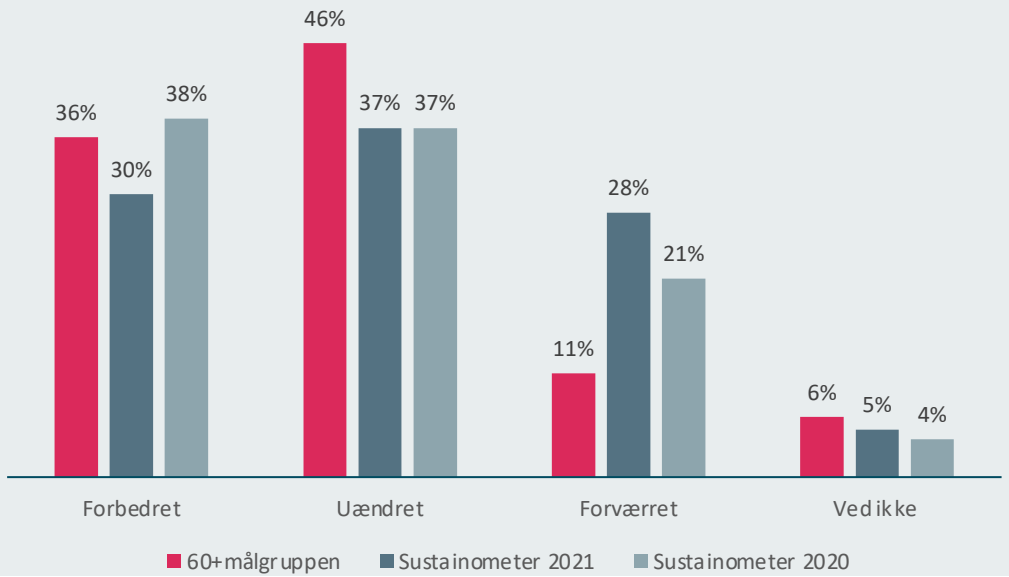

Holdning til verdens udvikling de næste år

Færre bekymringer for miljøet hos 60+ målgruppen end i den generelle befolkningen
Sustainometer-målingen fra 2021 så et stort fald i troen på en forbedring af verdens miljømæssige situation, sammenlignet med året før. Målgruppen er dog mere på niveau med målingen fra 2020. Samtidig angiver 11 pct. i målgruppen, at de tror, at situation forværres over de næste 3 år, hvorimod der i befolkningen er større andele på 21 pct. og 28 pct. i de respektive år.

Hvordan tror du, at verdens miljømæssige situation er om 3 år?

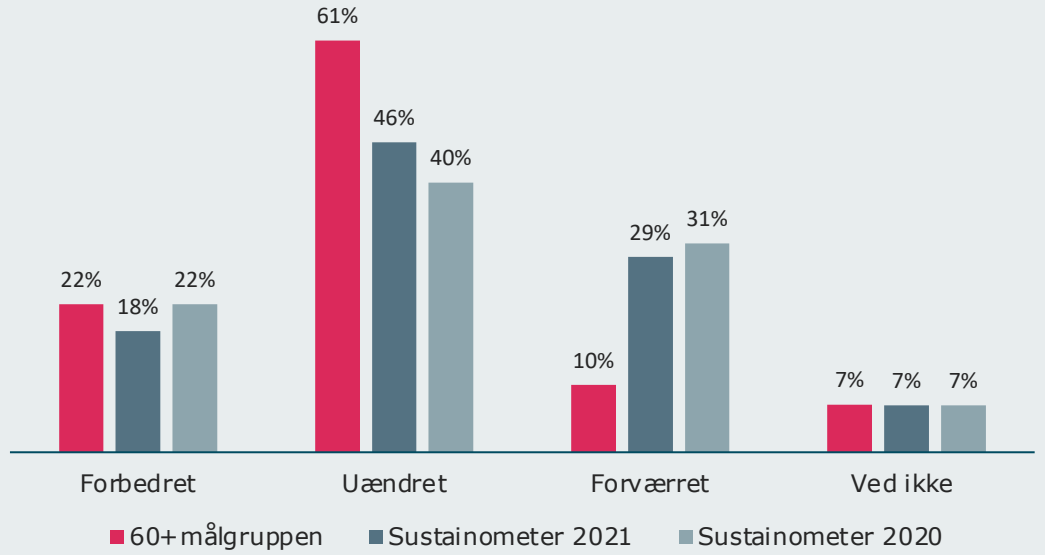
Antal respondenter: 1.078

60+ målgruppen er ikke lige så bekymret
Generelt er målgruppen af 60+-borgere mindre bekymret end den generelle befolkning, når det kommer til, hvordan de tror verdens udvikling vil gå i de næste 3 år. Særligt når det gælder verdens sociale situation, så er der færre i målgruppen af 60+borgere (10 pct.), der tror på en forværring end i Sustainometer-målingerne (29-31 pct.).

Hvordan tror du, at verdens sociale situation er om 3 år?

Antal respondenter: 1.078

60+ målgruppen og verdensmålene

Verdensmål skal oversættes til lokal kontekst
Det gik igen i interviews, både med eksperter og almindelige borgere, at Verdensmålene bliver opfattet som meget internationale. Almindelige borgere har svært ved at se, hvordan de kan arbejde med dem i en lokal kontekst:

"Ja, på det internationale plan taler vi verdensmål. På det lokale plan taler vi ikke om det, men vi gør ting der hænger sammen med det. Det er fremmedgørende i en lokal sammenhæng." – Rikke, 69 år

Fra Verdensmål til hverdagsmål
Behovet for at oversætte målene til en lokal kontekst gik igen hos Formand i BCF, Pia Friis. Hun giver et perspektiv på, at bibliotekerne derfor har rolle at spille, i forhold til at oplyse borgerne om måder at arbejde med verdensmål på i deres hverdag:

"Vi har også en rolle i forhold til at oversætte verdensmål til hverdagsmål, hvis man kan sige det sådan. Det behøver ikke være så højtravende." – Pia Henriette Friis, formand i BCF

Interesse for bæredygtighed går langt tilbage
Det var ikke alle ældre borgere, der havde interesse for Verdensmålene og bæredygtighed som dagsorden. Men blandt dem, der gjorde, var det ofte en interesse, der var opstået langt tidligere i livet:

"Det er mange år siden. Den opstod da jeg fik et barn, fordi jeg synes det er os der giver verden videre til vores børn og børnebørn og det er op til os at passe på det hele. Vi kan ikke være bekendt at levere sådan en verden til dem som vi gør." – Gerd, 68 år

"Ja, dem [Verdensmålene red.] kan man vel næsten ikke undgå. Mange virksomheder går jo også op i verdensmål, og fortæller selv, at de arbejder med 3-4 verdensmål… Min far har også været med på den dagsorden, så det har været en del af hele mit liv." – Johan, 69 år

"Jeg har været meget involveret i sådan noget, siden jeg var 20 år. Altid indenfor tænk globalt og handl lokalt – det handler om at binde det store fællesskab og det lille fællesskab sammen. Det har altid været der." – Rikke, 69 år

Adfærd i forhold til bæredygtighed

Adfærd i forhold til bæredygtighed

Opsummering af kapitlets hovedpointer

Målgruppen har begrænset deres forbrug
For bidrage til en mere social og miljømæssig bæredygtig verden har mange i målgruppen i høj eller noget grad begrænset deres forbrug, særligt af plastic, elektronik, nyt tøj og flyrejser.

Færre har selv opsøgt viden om, hvordan de kan leve mere bæredygtigt
29 pct. har angivet, at de i nogen eller høj grad af egen drift selv har opsøgt viden om bæredygtighed.

Mangel på viden er største barriere for mere bæredygtig adfærd
17 pct. af de som gerne vil bidrage mere til en bæredygtig verden svarer, at mangel på viden er grunden til, at de ikke bidrager mere til bæredygtighedsdagsorden. Målgruppen finder det hverken for dyrt eller for svært at bidrage.

Næsten halvdelen af målgruppen lever nøjsomt
41 pct. svarer, at de tror, at de er mere nøjsomme end den brede befolkning. Nøjsomme seniorer er også mere tilbøjelige til at svare, at deres livsstil har bidraget til klimaforandringer.

Adfærd i forhold til bæredygtighed

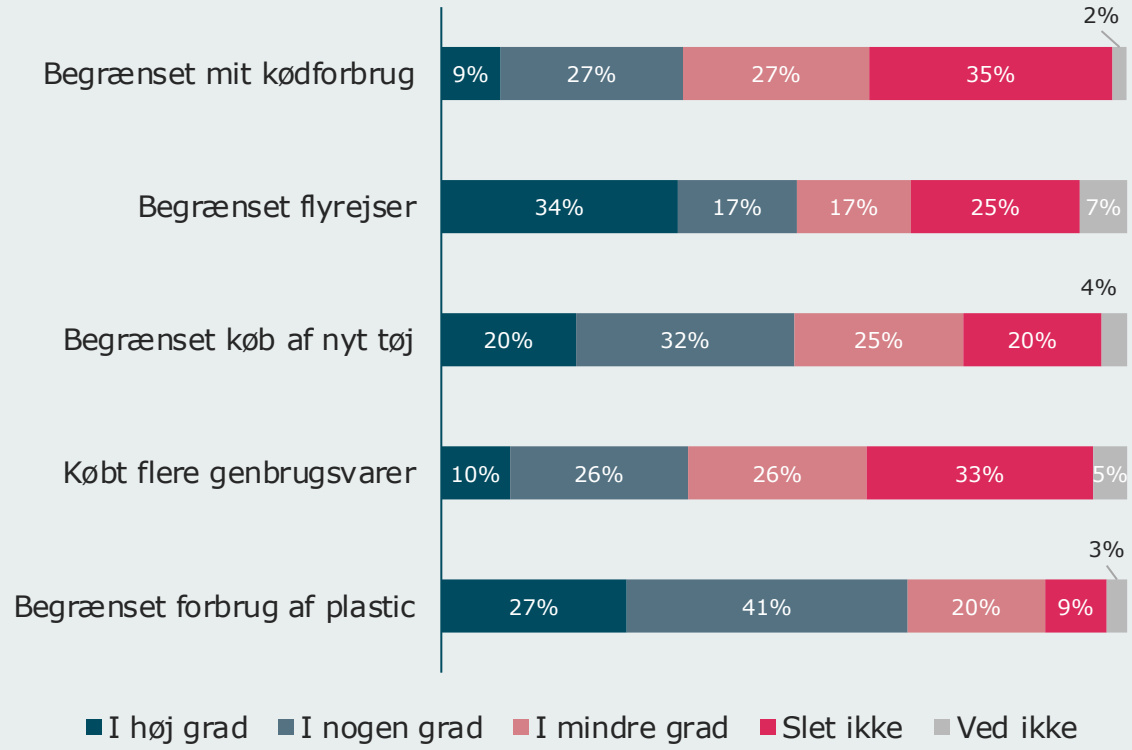
Målgruppen har begrænset deres forbrug
Når det kommer til at handle mere socialt og miljømæssigt bæredygtigt er der flest i målgruppen der svarer bekræftende på, at de har begrænset deres forbrug og købt mere genbrug. Det er sandsynligt, at målgruppens særlige livserfaring spiller ind på dette. En ekspert fortæller:

"Vi oplever det især, når vi snakker med dem som er 60-70 år, der kan huske oliekriserne. De har et andet mindset end andre generationer, så der er andre forståelser for, hvordan man griber ting an. Der kunne man godt spare energi ved at tage en sweater på, hvor andre generationer vil sige, at så må vi efterisolere, for jeg skal have mine 21 grader. De 60-70-årige har en anden historik og tavs viden." – Morten Westergaard, Klimachef

Det tyder altså på, at dele af målgruppens adfærd ift. bæredygtighed også er formet af oliekriserne i 70'erne. Modsat senere generationer, har de allerede bevist, at de kan skære ned på deres (energi)forbrug, når omstændighederne kræver det.

For at bidrage til en mere social og miljømæssig bæredygtig verden, har jeg inden for de 2 seneste år...? (Se bort fra begrænsninger, der skyldes Covid-19)

Antal respondenter: 1.078

Adfærd i forhold til bæredygtighed

29 pct. har i høj eller noget grad selv opsøgt viden
Det er knap en tredjedel (29 pct.) der i høj eller nogen grad selv har opsøgt viden om bæredygtighed. En af de interviewede eksperter, tror på, at der er et behov for, at målgruppen i højere grad bliver inviteret med til møder, der kan give dem den nødvendige viden:

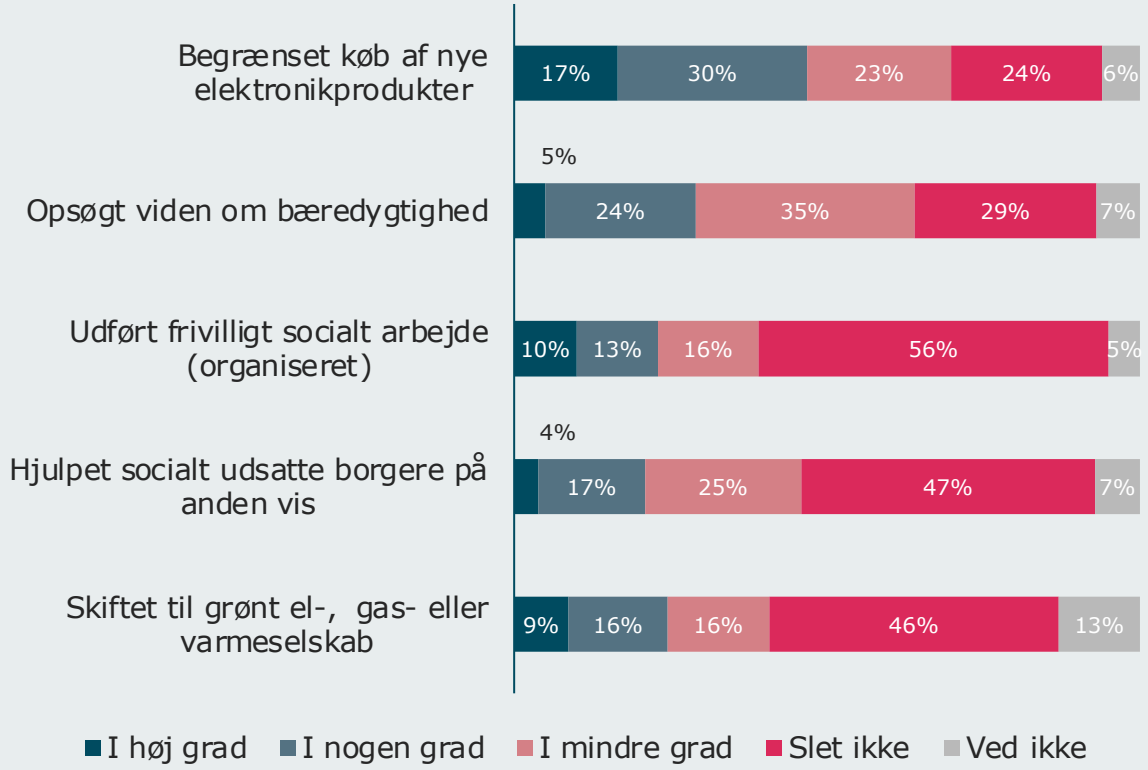
"Jeg kan høre og se, at der er mange der tænker over sortering og hvad de køber ind. Der er en gruppe der ikke ved så meget og synes at man måske overdriver lidt med klima osv. Der tænker vi, at der behov for at man bliver inviteret til nogle møder og får noget viden." – Ellen Farr, Globale Seniorer

Hver fjerde har i høj eller nogen grad udført socialt frivilligt arbejde
Samtidig er det hver fjerde, der svarer de har udført organiseret frivilligt socialt arbejde. En ekspert nævner i denne forbindelse, at det vigtigste ikke er, hvor mange der udfører frivilligt arbejde, men mere kvaliteten og engagementet som følger med de frivillige:

"Hvis 10%, 20%, 70% bliver engagerede er vi så tilfredse? Vi skal jo nå en forandring i samfundet. Det er mere det. Så hellere få fat i 15% som kan og vil, snarere end 60% der sidder med krydsede arme." – Morten Westergaard, Klimachef

For at bidrage til en mere social og miljømæssig bæredygtig verden, har jeg inden for de 2 seneste år...? (Se bort fra begrænsninger, der skyldes Covid-19)

Antal respondenter: 1.078

Adfærd i forhold til bæredygtighed

Dem som vil bidrage mangler mere viden
Generelt er der ikke meget, der holder borgere i målgruppen tilbage fra at handle mere bæredygtigt.

Blandt dem som gerne vil bidrage mere end de gør i dag svarer 17 pct., at mangel på viden om bæredygtig adfærd holder dem tilbage. Der eksisterer altså et potentiale i at oplyse målgruppen om bæredygtighed. I de kvalitative interviews, kom en borger med et godt eksempel på, hvor det kan være svært at handle bæredygtigt:

"Man kunne godt fra samfundets side øremærke ting som har en bæredygtig baggrund, det gør man ikke nok, så jeg kan kigge efter mærker i supermarkedet, ellers er det for uoverskueligt."
– Jens, 73 år

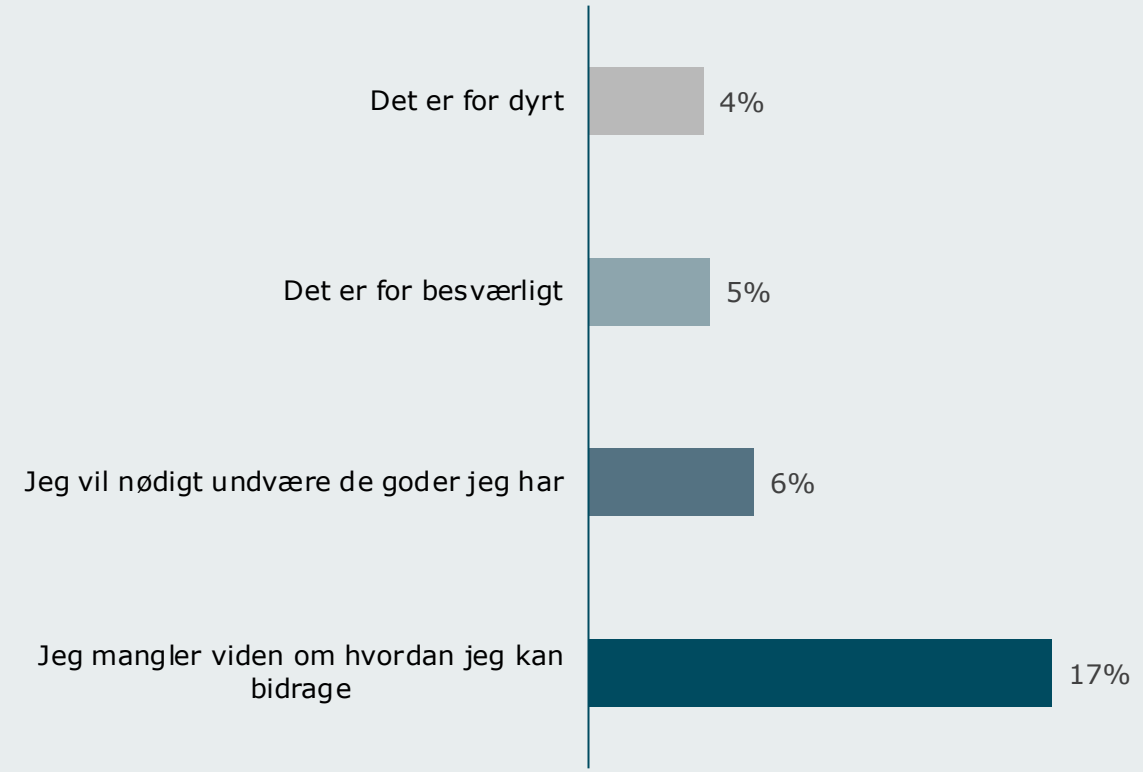
Bæredygtighed opfattes hverken som dyrt eller svært
Det er et fåtal af de ældre i målgruppen, som mener at det er for besværligt eller dyrt at handle mere bæredygtigt. Samtidig er det få, der ikke er parat til at undvære de goder, som de har. Det viser en nøjsomhed og velvilje til at handle bæredygtigt, som også gik i igen, i de kvalitative interviews med borgere fra målgruppen:

"Jeg sorterer alt, og jeg genbruger alt fra haven; alt hvad der kan genbruges" – Paula, 75 år

"Ja absolut. Jeg sorterer og handler grønt og økologisk når jeg har råd og sender til genbrug." – Ulla, 65 år

Hvad holder dig tilbage fra at bidrage mere til en miljømæssig og socialt bedre verden?

Antal respondenter: 397

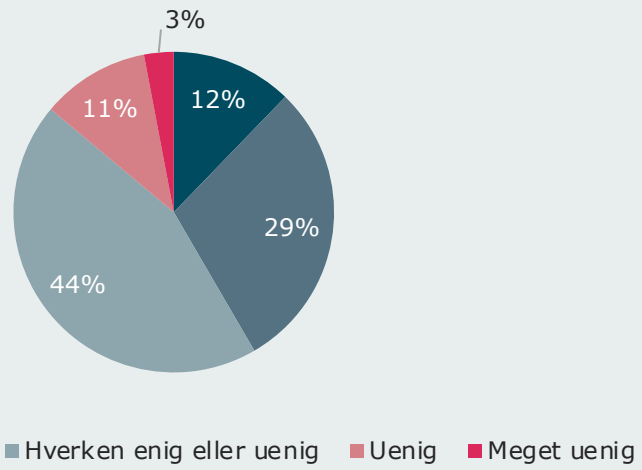

Adfærd i forhold til bæredygtighed

4 ud af 10 i 60+ målgruppen tror, at de er mere nøjsomme end flertallet i befolkningen
Ca. 41 pct., er enige eller meget enige i, at de lever mere bæredygtigt end flertallet af befolkningen fordi, de lever mere nøjsomt. Kun 14 pct. er direkte uenige i udsagnet. Samtidig har flertallet på 44 pct. svært ved at svare om de lever mere nøjsomt end resten af befolkningen.

Jeg tror jeg har et lavere forbrug af kød og et lavere madspild end flertallet af befolkningen, fordi jeg generelt lever mere nøjsomt

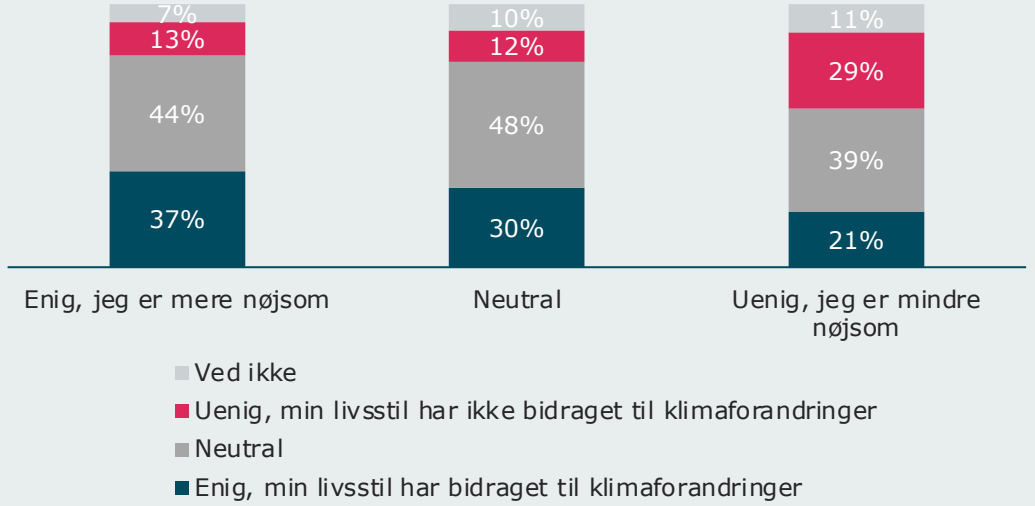
Antal respondenter: 1.078

Nøjsomhed og klimaskyld følges ad
Flere nøjsomme mennesker (37 pct.) end ikke nøjsomme mennesker (21 pct.) svarer, at deres livsstil har bidraget til klimaforandringer. Bevidstheden om, at man har været med til at forværre klimaet, lader altså til også til at gå hånd i hånd med målgruppens bevidsthed om deres forbrug og adfærd, så de også lever mere nøjsomt.

Min livsstil har bidraget til klimaforandringer

Antal respondenter: 1.078

Holdninger til bæredygtighed

Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

Opsummering af kapitlets hovedpointer

Halvdelen af målgruppen mener, at bæredygtighed er noget der optager dem
52 pct. svarer, at de er meget enige eller enige i, at bæredygtighed optager dem, og samtidig er 59 pct. meget enige eller enige i, at de gerne bidrage til en mere bæredygtig fremtid.

De ældre bidrager særligt med deres livserfaring og empati
Mange i målgruppen har en særlig livserfaring og empati, som de gør brug af som frivillige. Samtidig er der flere, særligt mænd, der finder måder at bruge deres erhvervserfaring i det frivillige.

Mange i målgruppen er usikre på, om deres livsstil har bidraget til klimaforandringer
Et flertal (54 pct.) er indifferente eller ved ikke, om deres livsstil har bidraget til klimaforandringer. Samtidig gav interviewene meget forskellige perspektiver på de ældre generationers rolle i klimaforandringer.

Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

Halvdelen af målgruppen er optaget af bæredygtighed
52 pct. er enige eller meget enige i, at klimaområdet og bæredygtighed er noget, som optager dem.

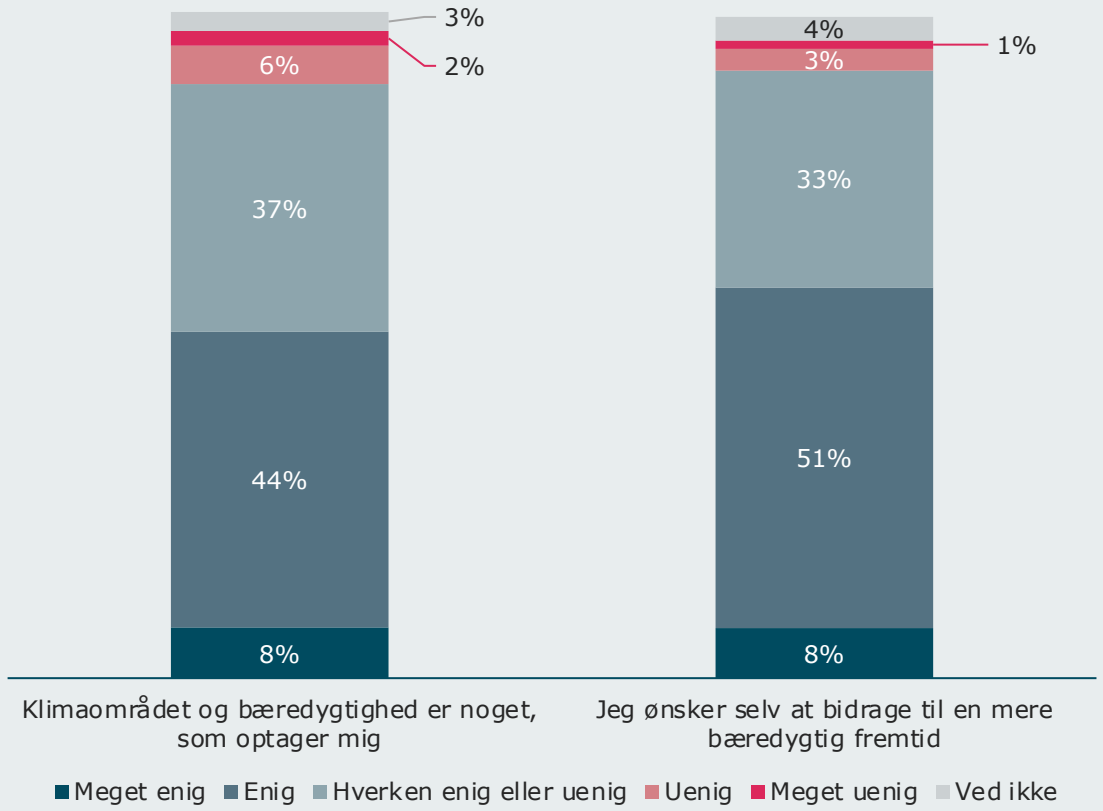
Knap 6 ud af 10 vil gerne bidrage til fremtiden
59 pct. vil gerne bidrage til en mere bæredygtig fremtid. Generelt i målgruppen er der en stor interesse for handle bæredygtigt. Den viste sig også i de kvalitative interviews med borgere. Samtidig mente de fleste, at bæredygtighed også var noget man som individ kan bidrage til:

"Jeg synes jo at vi hver især, hvis vi sorterer, og tænker på, hvad vi gør der forurener, så kan vi alle sammen gøre en forskel. "
– Paula, 75 år

"Ja, mange bække små gør en stor å. F.eks. kan man lade være med at købe plasticposer i supermarkedet og sortere affald."
– Gerd, 68 år

Hvor enig eller uenig er du i følgende:

Antal respondenter: 1.078

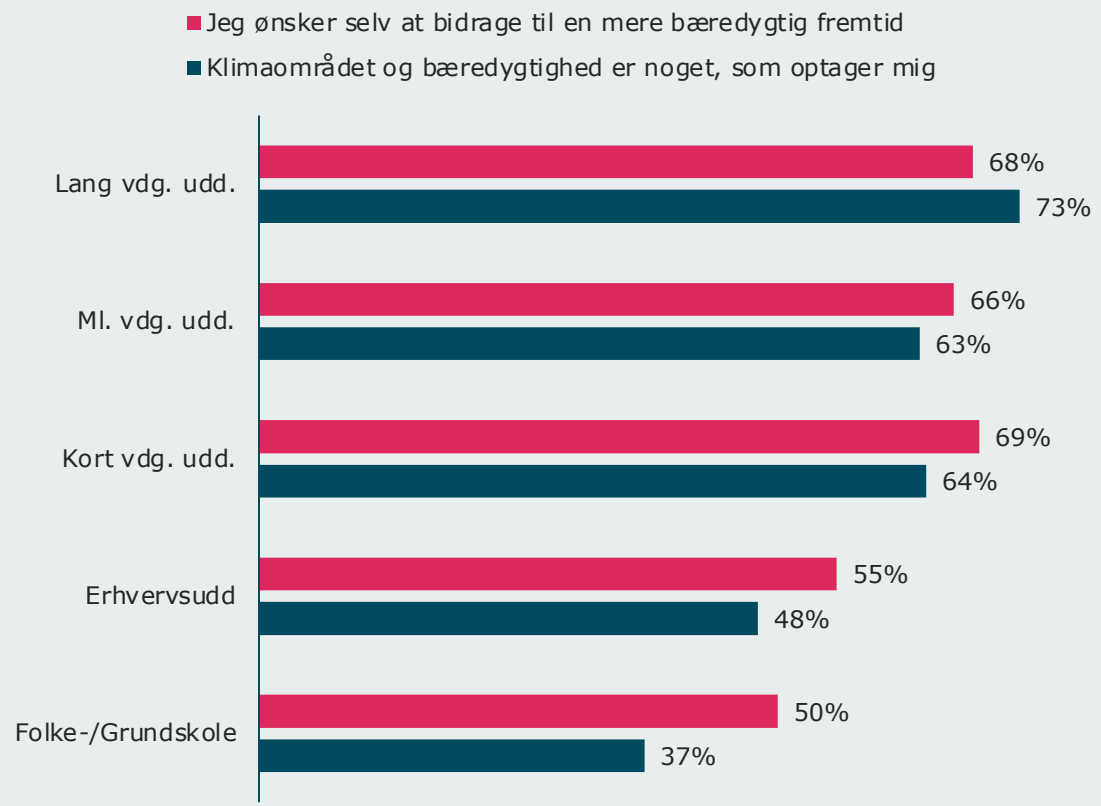
Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

Interessen varierer på tværs af uddannelsesniveau
Kortuddannede seniorer er generelt mindre optagede og mindre interesserede i at bidrage til bæredygtighed end dem med længerevarende uddannelser.

Flere borgere i 60+ målgruppen med korte, mellemlange og lange videregående uddannelser er meget enige eller enige i de to udsagn sammenlignet med andelen blandt de i 60+ målgruppen med erhvervsuddannelse og dem med en folke-/grundskoleuddannelse, som deres højeste gennemførte uddannelse.

Andel som er meget enige eller enige på tværs af uddannelsesniveau

Antal respondenter: 1.078

Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

Særligt mænd bringer deres arbejde ind
Både hos ældre medborgere og i ekspertinterviews blev det klart, at særligt mandlige frivillige ofte var frivillige på en måde, der tillod dem at bruge deres erhvervserfaring:

"Folk kommer og melder sig på ting som de kender til, fordi de har en viden fra deres arbejdsliv." – Ellen Farr, Globale Seniorer

"Jeg har nemt ved at omgås folk med forskellig baggrund… jeg taler med alle og får dem til at snakke, også i kraft af mit tidligere arbejde. Jeg har været konsulent i arbejdsformidlingen."
– Johan, 69 år

Mænd tilbøjelige til at foretrække faglige fællesskaber
I forlængelse af det ovenstående var et perspektiv, som kom frem i et af ekspertinterviewene, nemlig at mænd typisk vil foretrække faglige fællesskaber.

"Mange mænd kommer med deres faglige sammenhænge og er vant til at fagligheden er en stor del af deres identitet, det er svært at få mænd med i andet end faglige miljøer. "
– Ellen Farr, Globale Seniorer

Aktiviteter der engagerer mænd
Den samme ekspert giver et eksempel, en repair-workshop, som en aktivitet, der falder inden for bæredygtighedsdagsordenen og samtidig har potentiale til at aktivere flere mænd, og måske særligt mænd med en erhvervsfaglig baggrund:

"Det kunne være noget med, hvordan man fornyer og reparerer ting, der kan engageres mange mænd! Det hører jo også med i verdensmålene!" – Ellen Farr, Globale Seniorer.

Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

3/4 af målgruppen er bekymret for de yngre generationer
Hele 76 pct. er enige i, at de bekymret for at klimaforandringerne vil påvirke de yngre generationers liv. Samtidig er det kun knap hver tredje, der er bekymret for eget liv. Det vidner om en stor ængstelighed hos målgruppen, på de yngre generationers vegne.

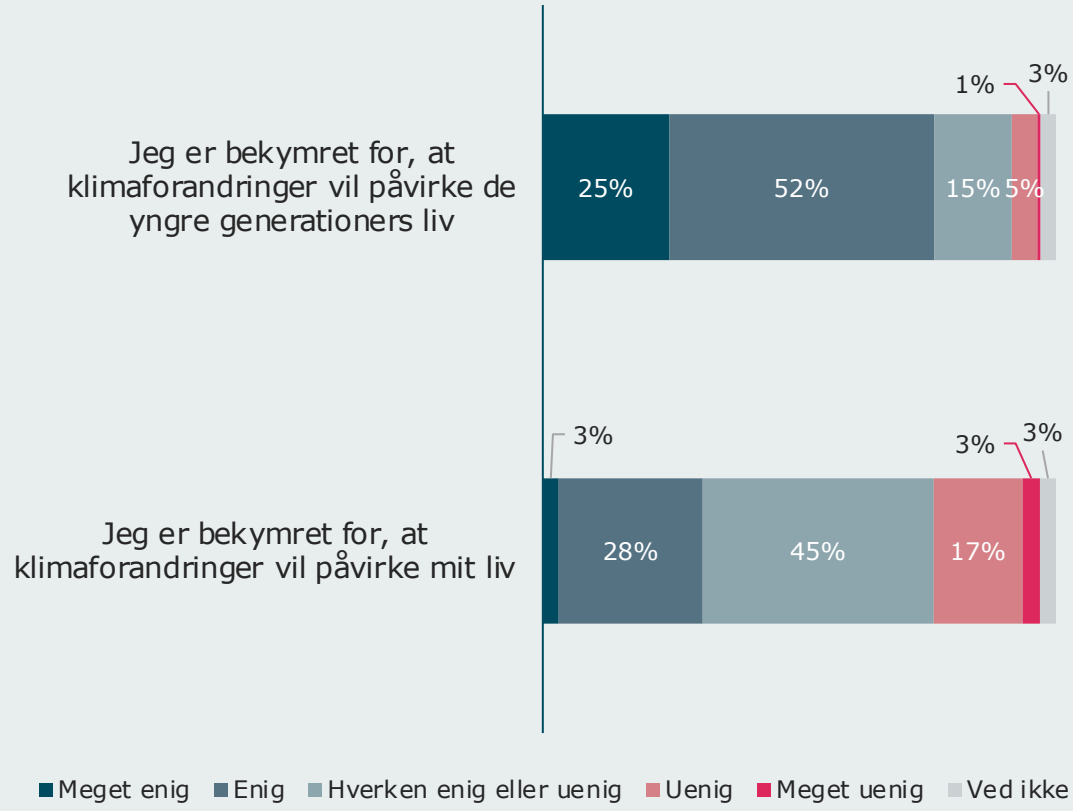
Bekymring og optimisme om den yngre generation
De interviewede borgere i målgruppen udtrykte både bekymring og optimisme, når emnet faldt på de yngre generationer:

"Jeg synes det er os der giver verden videre til vores børn og børnebørn og det er op til os at passe på det hele. Vi kan ikke være bekendt at levere sådan en verden til dem som vi gør."
– Gerd, 68 år

"Jeg synes de unge er utroligt gode til at genbruge og købe grønt, jeg tror de er bedre end de ældre til at gøre gavn for miljøet. De er blevet opdraget med at verden er i forfald og de har lært mere om det i skolen." – Ulla, 65 år

Hvor enig eller uenig er du i følgende:

Antal respondenter: 1.078

Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

45 pct. af 60+ målgruppen ved hverken om de med deres livstil har bidraget til klimaforandringer eller ej
Diagrammet til højre viser, at 32 pct. af 60+ målgruppen er enige eller meget enige i, at deres livstil har bidraget til klimaforandringer med deres livsstil, men 45 pct. er hverken er enige eller uenige, og 9 pct. svarer ved ikke. Derfor har flertallet altså svært ved at vurdere, om deres livsstil har bidraget til klimaforandringer.

Langt fra alle mener, at den ældre generation har svigtet
På spørgsmålet om målgruppens egen generation har svigtet i forhold til at handle på klimaet, så kom der meget forskellige reaktioner i de kvalitative interviews. Nogle tog ansvaret som en del af en generation, som de selv mente, har svigtet:

"Det er rigtigt. Vi skal have dårlig samvittighed, fordi vi har ladet stå til og været ligeglade. Vi har ikke vidst bedre." – Gerd, 68 år

Andre mente modsat, at datidens miljøaftryk var mindre end i dag:

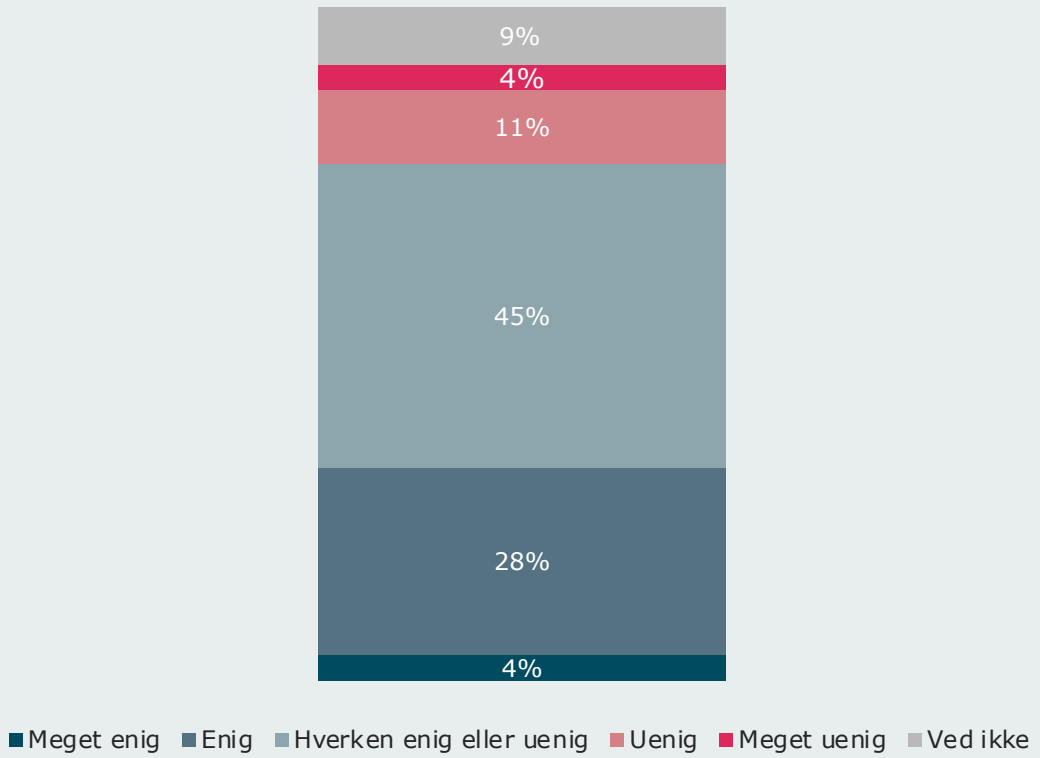
"Dengang da vi var yngre, der var ikke alt det plastic, og alt det andet forurening… Samfundet i dag forurener langt mere end vi gjorde dengang." – Paula, 75 år

Nogle skyldte skylden på magthavere, for ikke at lytte i tide:

"Det vil jeg give dem ret i, de har været tonedøve i alt for mange år og nu betaler vi regningen." – Jens, 73 år

Hvor enig eller uenig er du i, at din livsstil har bidraget til klimaforandringer

Antal respondenter: 1.078

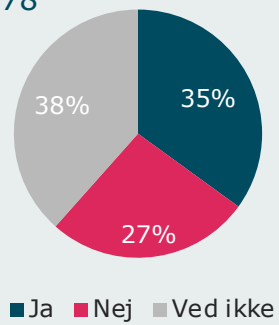
Holdninger i forhold til bæredygtighed blandt målgruppen 60+

1 ud af 3 vil gerne bidrage mere end de gør i forvejen
Figuren nedenfor viser, at en 35 pct. af borgerne i målgruppen 60+ godt vil bidrage mere til en miljømæssig og socialt bedre verden end de gør i forvejen. Det er betydeligt færre end på side 25, som viste, at 59 pct. gerne vil bidrage til en mere bæredygtig fremtid. Den væsentlige forskel er dog, at der her bliver spurgt til om man vil bidrage *mere* end man gør i dag.

Klimabevidsthed giver udslag i villighed
Figuren til højre viser, at den del af målgruppen som mener at have bidraget til klimaforandringer, også i højere grad er villige til at ville bidrage. Over halvdelen (52 pct.), der svarer ja til at ville bidrage mere, er også enige i, at deres livsstil har bidraget til klimaforandringer.

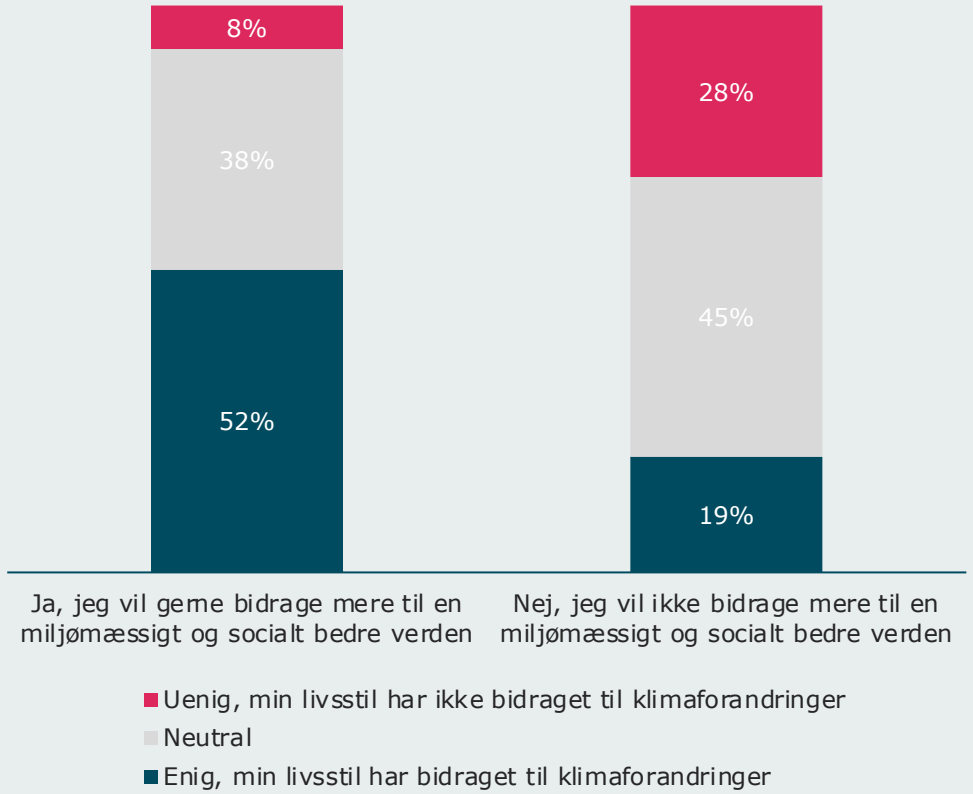
Kunne du godt tænke dig at bidrage mere til en miljømæssig og socialt bedre verden, end du gør nu?

Antal respondenter: 1.078

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Min livsstil har bidraget til klimaforandringer

Antal respondenter: 1.078

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Opsummering af kapitlets hovedpointer

1 ud af 4 arbejder allerede frivilligt
25 pct. svarer, at de er meget enige eller enige i, at de bidrager til social og miljømæssig bæredygtighed ved at være frivillig.

Blandt dem som har været frivillig tidligere i deres liv, så er der langt flere, som også er frivillige i dag
Det er 36 pct. der tidligere har været frivillige, der også er det i dag. Blandt ikke tidligere frivillige, er det kun 6 pct. er frivillige i dag.

Målgruppens engagement i frivillige aktiviteter varierer på baggrund af uddannelse
Ældre med længere uddannelser er oftere frivillige (30 pct.) end eksempelvis dem med erhvervs- eller grundskoleuddannelse, med henholdsvis 16 pct. og 7 pct.

De største barrierer for at engagere sig yderligere er lavere funktionsevne/dårligt helbred og mangel på tid
Det er sjældent mangel på lyst, som stopper de ældre, men derimod dårligt helbred eller for mange andre forpligtelser.

60+ målgruppen er svære at rekruttere, men udviser en høj grad af loyalitet
Eksperter påpeger, at målgruppen, ligesom resten af befolkningen, er forskellig i deres tilgang til frivillighed. Der findes dermed forskellige grupper af frivillige, som også manifesterer sig i de kvalitative interviews med ældre og eksperter.

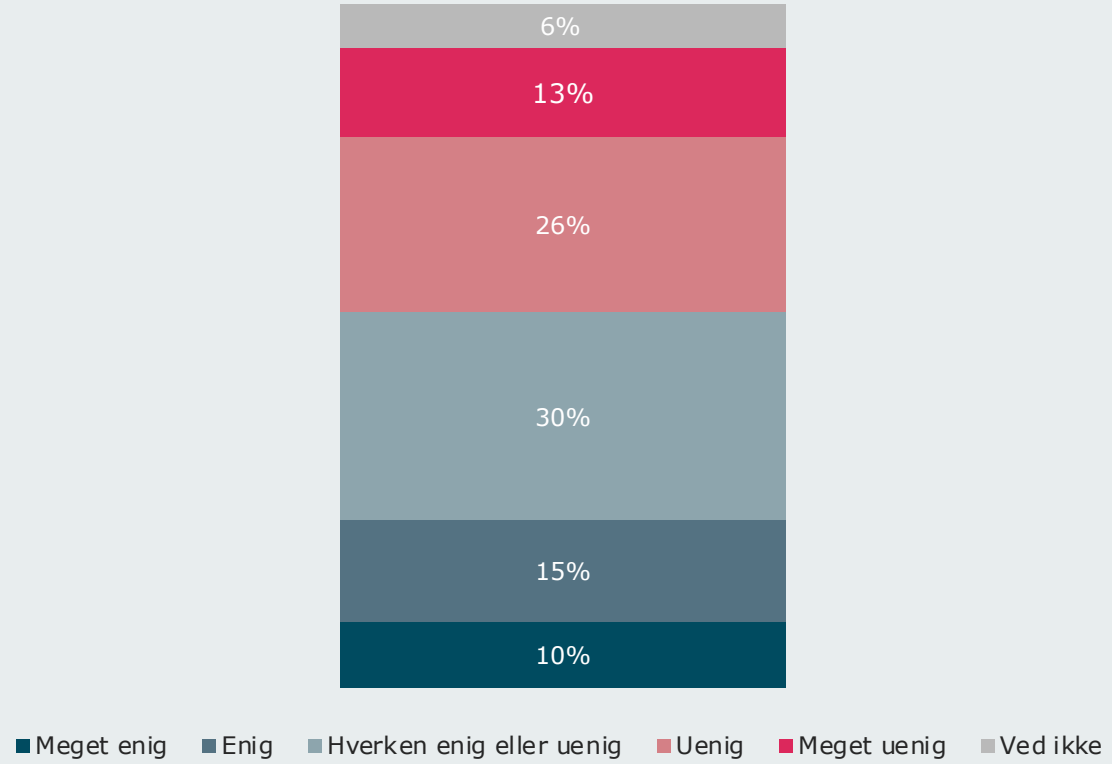
Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Hver fjerde bidrager allerede ved at arbejde frivilligt
25 pct. har i den nationale undersøgelse til borgere i Danmark på 60 eller derover angivet, at de er meget enige eller enige i, at de allerede bidrager til social bæredygtighed ved at arbejde frivilligt eksempelvis gennem Ældre Sagen eller en genbrugsbutik eller lignende.

Modsat har 39 pct. angivet, at de er meget uenige eller uenige heri, hvilket betyder, at de ikke bidrager til social bæredygtighed ved at arbejde frivilligt.

Jeg bidrager til social bæredygtighed, ved at arbejde frivilligt, eks. gennem Ældre Sagen eller en genbrugsbutik eller lignende:

Antal respondenter: 1.078

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Målgruppen bidrager særligt med livserfaring og empati
I det kvalitative data gengav både eksperter og ældre, at det som målgruppen bringer til bordet som frivillige er en masse livserfaring, der har gjort dem kloge på livet og andre mennesker, så de også i høj grad udviser empati i mødet med andre mennesker:

"Lidt ligesom med ældre på arbejdsmarkedet, så er ældre typisk gode med relationer til andre mennesker. Man er god til at håndtere konflikter, for man har set det før." – Anu Siren, tidl. forsker ved VIVE

"Jeg har nemt ved at omgås folk med forskellig baggrund… jeg taler med alle og får dem til at snakke, også i kraft af mit tidligere arbejde. Jeg har været konsulent i arbejdsformidlingen." – Johan, 69 år

Perspektiv: Målgruppens livserfaring bør udnyttes
I sit ekspertinterview, gav Ida Vestergaard, frivilligkoordinator hos Diakonissestiftelsen udtryk for, at lokalt engagement og aktiviteter med bæredygtighed som sigte, bør starte med at anerkende målgruppens unikke livserfaring, og bruge den som udgangspunktet for nye bæredygtighedsaktiviteter:

"Der skal være fokus på mangfoldighed og rummelighed [i aktiviteterne], og at alle har noget bidrage med. Jeg havde også en tanke om, at de skal have at vide, at de godt kan, en anerkendelse af, at de har gennemlevet nogle ting der kan bruges, ting der kan tages op igen. De har noget erfaring."
– Ida Marie Vestergaard, Diakonissestiftelsen

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Tidligere frivillighed hænger sammen med om man bidrager til social bæredygtighed gennem frivilligt arbejde i dag
34 pct. af dem som har været frivillige før er meget eller noget frivillig i dag, hvor der blandt dem som ikke tidligere har været frivillige er 6 pct.

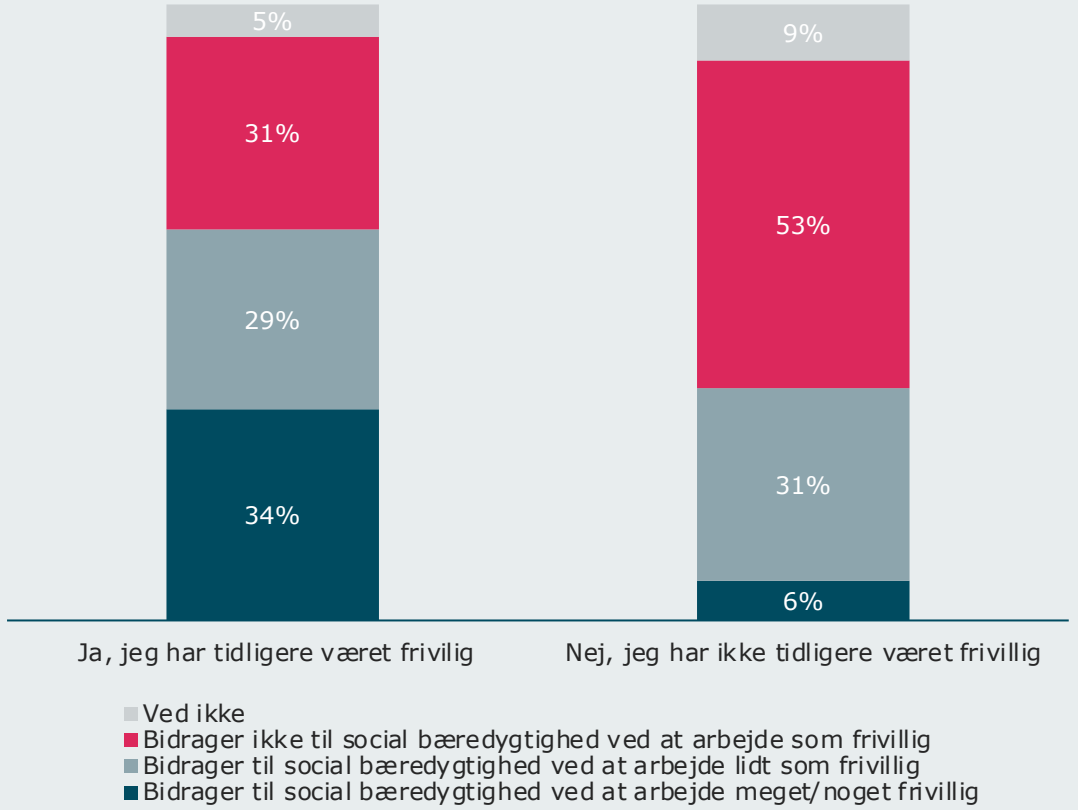
Samtidig er det over halvdelen, blandt dem som ikke har været frivillige før, som heller ikke er det nu, hvorimod 31 pct. ikke er frivillige nu, på trods af at de har været det tidligere. Frivillighed tyder på at være noget som går igen, igennem livet.

Blandt de interviewede i målgruppen, beskrev en enkelt, hvordan de sociale kontakter fra før pensionisttilværelsen fastholdte ham i det frivillige arbejde, også efter han blev pensionist:

"Det er en lidt længere proces. I mange år, før jeg blev pensionist, så har jeg jo lært folk at kende, og engageret mig, og det er så fortsat efter jeg blev pensionist." – Johan, 69 år

Jeg bidrager til social bæredygtighed, ved at arbejde frivilligt og man tidligere har været frivillig

Antal respondenter: 1.078

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

16 pct. er involveret i aktiviteter, som gør en forskel
Figuren til højre viser først den samlede fordeling, hvorefter spørgsmålet er brudt ned på uddannelsesniveau. Overordnet viser det sig, at 16 pct. selv er involveret i aktiviteter, som gør en social forskel eller en forskel for naturen, og at 76 pct. ikke er.

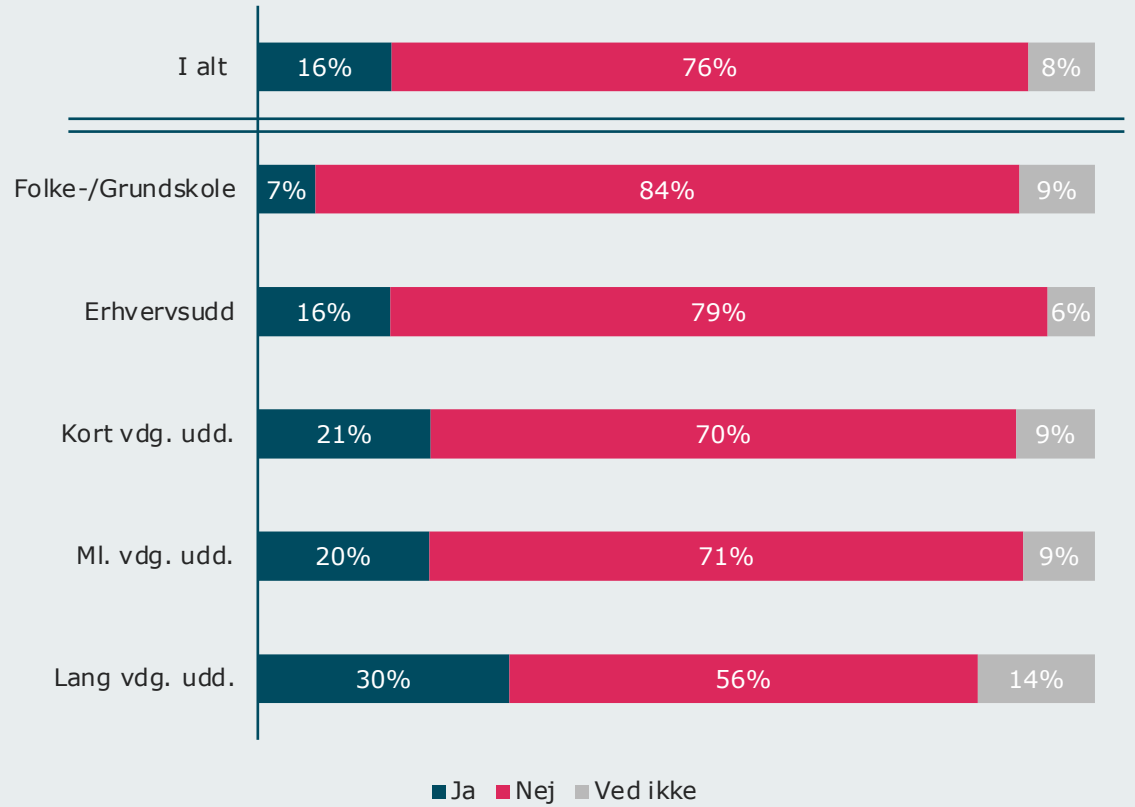
På tværs af målgruppens uddannelsesniveauer viser der sig et generelt mønster, at flere borgere blandt dem med en lang videregående uddannelse (30 pct.) er involveret i i aktiviteter, som gør en social forskel eller en forskel for naturen end blandt de borgere med folke-/grundskoleuddannelse (7 pct.) og erhvervsuddannelse (16 pct.).

Vidensjob giver relevante kompetencer
Det øgede engagement hos de langt uddannede skyldes, ifølge Ellen Farr, at de, eftersom de typisk også har vidensjobs, også har nemmere ved at omsætte deres kompetencer i en frivillig kontekst:

"Man holder jo ikke op med at have en viden eller have et engagement når bliver pensioneret. Det kommer selvfølgelig an på, hvad du har af kompetencer, og om du har haft taget dit arbejde med hjem, det er lettere for folk der arbejder med viden."
– Ellen Farr, Globale Seniorer

Er du selv involveret i aktiviteter, som gør en social forskel eller en forskel for naturen/miljøet? Krydset med uddannelsesniveau.

Antal respondenter: 1.078

Frivillighed blandt 60+ målgruppen

Næsten hver tredje har tid til overs i deres hverdag, som de gerne vil bruge på frivilligt arbejde
29 pct. oplever i nogen eller høj grad, at de har tid til overs, som de gerne vil bruge på at arbejde frivilligt. Samtidig kan man se i det nederste diagram til højre, at de største barrierer for at lave frivilligt arbejde blandt målgruppen er helbredet og mangel på tid.

Opsummerende er der altså 29 pct. som i nogen grad oplever at have tid, men 21 pct. angiver tid som en barrierer for at arbejde frivilligt.

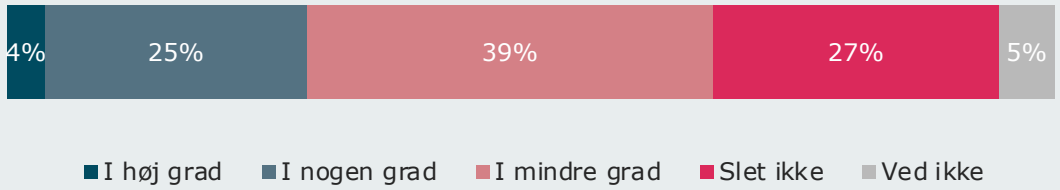
Det samme mønster viste sig i de kvalitative interviews med de borgerne i 60+ målgruppen, hvor flere allerede var frivilligt engageret og optaget af en række forskellige ting i deres hverdag, og ville altså skulle vælge noget andet fra, hvis de skulle finde tid til at lave mere frivilligt arbejde eller begynde på det.

Helbred og funktionsevnen er afgørende
Men det, der har størst indvirkning på de ældres engagement, er deres helbred og funktionsevne. Der bemærker forsker i det sene voksenliv, Anu Siren, at målgruppen er meget forskellig, når det kommer til dette punkt:

"Det er jo et kæmpe aldersspænd. De yngste er unge seniorer, og de ældste er 100, og er i en anden livsfase. Men de unge seniorer; det der er af fællesstræk er, at de har det meget godt, målt på livstilfredshed, er det virkelig et godt tidspunkt i livet… Når vi så snakker om 80+ så er der endnu større spredning på hvad folk kan, men generelt er funktionsevnen dårligere" – Anu Siren, tidl. forsker hos VIVE

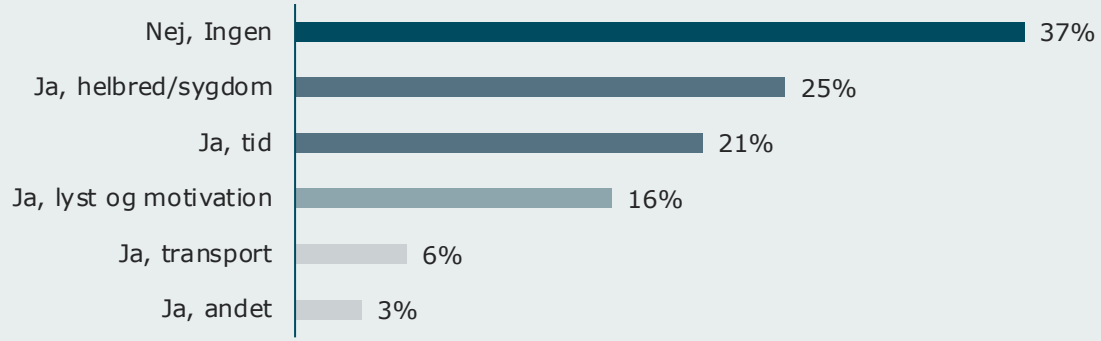
Oplever du at have tid til overs i din hverdag, som du gerne vil bruge på frivilligt arbejde?

Antal respondenter: 1.078

Har du nogle betænkeligheder i forhold til at lave frivilligt arbejde – og hvilke?

Antal respondenter: 1.078

Interesse for lokale aktiviteter

Knap halvdelen udviser interesse for lokale aktiviteter
Det er generelt interesse for lokale aktiviteter, der formidles af andre 60+ borgere. De 48 pct. der, svarer ja er også betragteligt flere end de 29 pct. som oplever at have tid og lyst til frivilligt arbejde.

Generelt viste det kvalitative interviews med borgerne i målgruppen også tegn på, at de ældre godt kunne se sig selv deltage i lokale aktiviteter, men havde sværere ved at se sig selv påtage sig mere frivilligt arbejde.

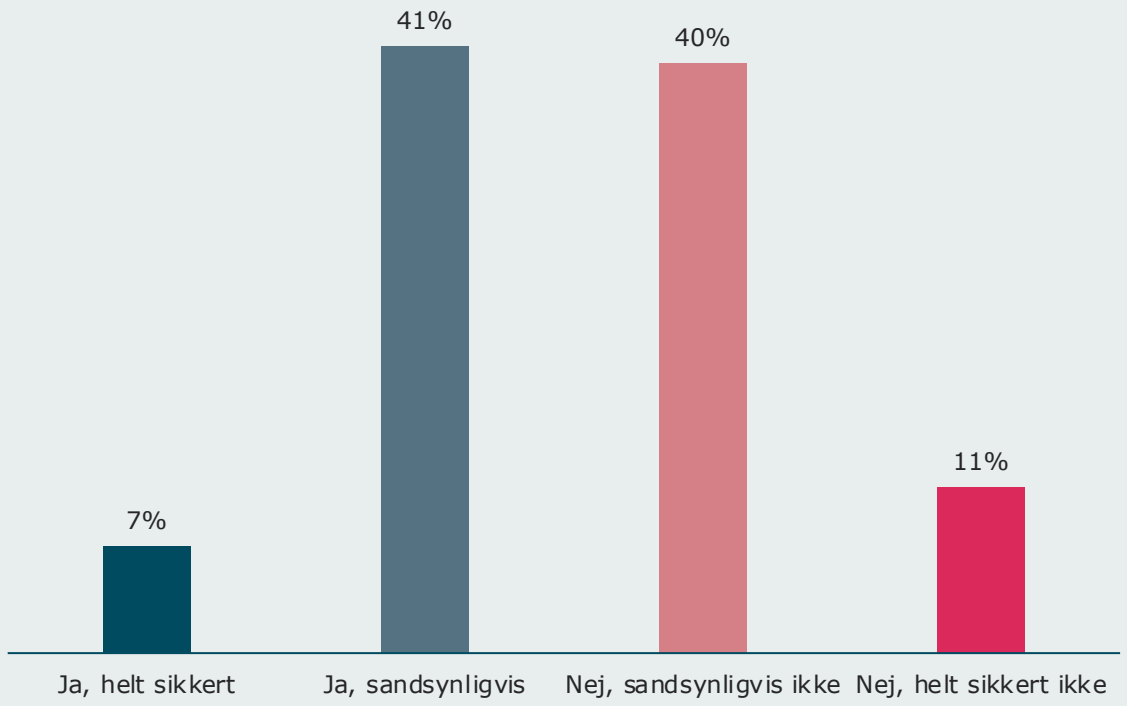
Stort tilhørsforhold til organisationer
Der ligger en udfordring i at rekruttere ældre til at drive de omtalte lokale aktiviteter, i og med at mange af de ældre allerede har et stærkt tilhørsforhold til den klub eller organisation, hvor de arbejder frivilligt, herunder et eksempel på netop dette:

"Jeg har altid været meget social, og har spillet håndbold til jeg var 50, været med i bestyrelsen, og trænet håndbold. Så jeg har altid gjort det." – Paula, 75 år

Målgruppen er svær at rekruttere, men har en høj grad af loyalitet
Målgruppens store tilhørsforhold til organisationer kan også genfindes i beskrivelsen af forskellige typer af frivillige. Mange i målgruppen er af den "moderne frivillige", som typisk er sværere at rekruttere, men også lettere at fastholde. Det er dog vigtigt at understrege, at ikke alle i målgruppen nødvendigvis er af den samme type frivillig. Se slide 39 for en uddybning og typologi over forskellige typer af frivillige.

Kunne du være interesseret i at deltage i aktiviteter og tilbud, eksempelvis på det lokale bibliotek, i en lokal klub, forening eller frivilligcenter, som formidles og organiseres af frivillige ældre medborgere?

Antal respondenter: 1.078

Aktiviteter som målgruppen viser interesse for

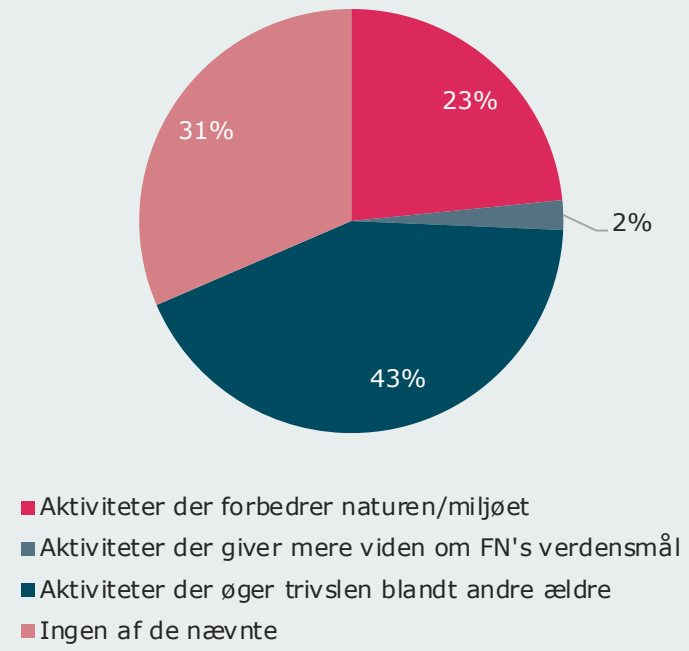
Aktiviteter målrettet social bæredygtighed prioriteres
I spørgsmålet om, hvilken type aktivitet man ville være interesseret i, svarer cirka 4 ud af 10, at de vil prioritere aktiviteter der øger trivslen for andre ældre. Aktiviteter med social bæredygtighed som sigte virker umiddelbart til at have størst interesse hos målgruppen.

Hver femte er interesseret i miljørettede aktiviteter
Det er samtidig hver femte, der viser interesser for aktiviteter rettet mod grøn bæredygtighed, der forbedrer naturen eller miljøet. For en så specifik aktivitet, er det bemærkelsesværdigt, at så stort et mindretal viser interesse for det.

Knap hver tredje ønsker andre typer aktiviteter
31 pct. svarer, at de foretrækker andre typer aktiviteter, hvilket både kan indikere, at de har specifikke interesser, inden for hvilke, de kunne forestille sig at være frivillig. Det kan også tyde på, at det ikke er aktiviteten, men det sociale aspekt; samværet med andre, som i virkeligheden er det vigtige for dem.

Hvis du skulle være frivillig i dag, hvilke af følgende aktiviteter ville du så især være interesseret i?

Antal respondenter: 1.078

Frivillighed og forskellige typer af frivillige

Forskel inden for målgruppen
Selvom der er en tendens til at se frivillighed meget i generationer, så er der også stor forskel inden for generationerne. Hos organisationen Ingerfair har man inddelt det i seks forskellige typer af frivillige, der afspejler samfundets udvikling, som derved skaber nye typer af frivillighed. Det er noget som også blev påpeget i ekspertinterviews:

"Jeg vil sige de har ændret sig lidt, dem der er 60 år nu. Dem der er 70-80 nu er tiltrukket af opgaven, meget opgaveinteresseret. Dem der er 60 nu er mere interesserede i noget, de selv brænder for, og sætter ting i gang selv. De går også til andre aktiviteter og er ikke kun frivillige hos os." – Ida Vestergaard, Diakonissestiftelsen

Forskellige behov og interesser
Udtalelsen ovenover lægger vægt på forskelle mellem generationer, men fremhæver også, at der er forskellige behov og interesser, hvor mange før har været hands-on og har haft brug for ledelse, så er der nu flere ældre, der selv vil realisere noget, og skal have mere frie rammer til det.

Typer forandres over tid
De forskellige typer af frivillige er heller ikke konstante over et liv. Meget afhænger af, om man for eksempel har været i en organisation længe, som man er loyal over for. Og det er ifølge Ingerfair en myte, at der kun findes spontane og kreative typer blandt de unge, og jordbundne typer blandt de ældre.

Ingerfairs 6 frivillig-typer:	**Moderne frivillige** Sværere at rekruttere, nemmere at fastholde	**Moderne / Senmoderne**	**Senmoderne** Nemmere at rekruttere, sværere at fastholde
Behov for ledelse	**Den jordbundne** Hands on Tidsmæssigt begrænset involvering	**Den sociale** Ambassadør integrator	**Den spontane** Friheden til at vælge til/fra Tidsafgrænset involvering
Behov for ejerskab	**Den konventionelle** Procedure og punktlighed Højt timeforbrug	**Den entreprenante** Sag- og resultatorienteret Skaber opbakning	**Den kreative** Ikke hands on Bruger kreativitet til at udtrykke sig

Frivillighed og forskellige typer af frivillige

Eksempler på frivilligtyper
I de kvalitative interviews beskrev flere ældre deres forhold til frivillighed meget forskelligt. Selvom ikke alle typer kom frem ved interviewene, var der alligevel nogle afgørende forskelle på, hvad der skabte mening og motiverede den enkelte. Hvor nogle havde behov for udrette noget, enten konkret eller i en større sags tjeneste, vægtede andre det sociale aspekt højere.

Rikke er et godt eksempel på *den entreprenante frivillige*. Hun er meget sag- og resultatorienteret, og driver tingene frem:
"Min evne går på at kunne organisere og drive ting frem og som jeg siger, det går altid bedre når det er de andres idéer som jeg arbejder med…Det handler om at gribe hvad andre er optagede af"
– Rikke, 69 år

Jens er et typisk eksempel på *den sociale frivillige*, hvis styrke ligger i at kitte en gruppe sammen, og sikre sammenhold og trivsel:
"Det der motiverer, er at jeg kan bidrage med noget til andre og at jeg føler mig tryg i mine fællesskaber og at jeg får noget den anden vej – Jens, 73 år

Ulla er et eksempel på den klassiske *jordbundne frivillige*, der finder motivation og mening i det konkrete arbejde:
"Ja, jeg har været lektiehjælper gennem dansk flygtningehjælp, det var sjovt. Det handler om at gøre noget for nogle børn som har det svært og fordi jeg har en dansklæreruddannelse, så synes det kunne være sjovt at bruge de evner." – Ulla, 65 år

Ingerfairs 6 frivillig-typer:	**Moderne frivillige** Sværere at rekruttere, nemmere at fastholde	**Moderne / Senmoderne**	**Senmoderne** Nemmere at rekruttere, sværere at fastholde
Behov for ledelse	**Den jordbundne** Hands on Tidsmæssigt begrænset involvering	**Den sociale** Ambassadør integrator	**Den spontane** Friheden til at vælge til/fra Tidsafgrænset involvering
Behov for ejerskab	**Den konventionelle** Procedure og punktlighed Højt timeforbrug	**Den entreprenante** Sag- og resultatorienteret Skaber opbakning	**Den kreative** Ikke hands on Bruger kreativitet til at udtrykke sig

Holdninger til fællesskaber blandt 60+ målgruppen

Holdning til fællesskaber

Hver tredje viser interesse for lokalt fælleskab
35 pct. har i nogen eller høj grad givet tilsagn om, at de har lyst og tid til at bruge tid på aktiviteter i et lokalt fællesskab. Blandt de interviewede i målgruppen, der ikke umiddelbart havde mulighed for at deltage i sådant et fællesskab, var der flere, der allerede havde andre frivilligaktiviteter, eller helbredsproblemer, der stoppede dem.

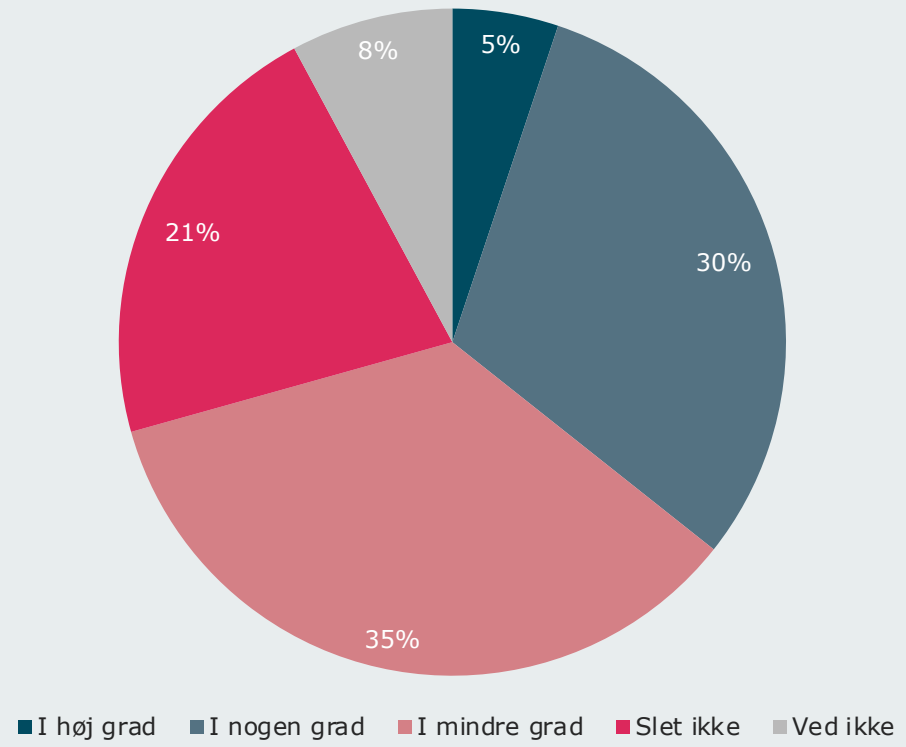
"Jeg synes ikke jeg har tid, så skal jeg vælge noget andre fra. Men dermed ikke sagt, at jeg ikke kan være interesseret i at deltage i enkelte arrangementer eller aktiviteter, hvis nu de dukkede op."
– Paula, 75 år

"Nej, en krop der ikke har det så godt, er det der stopper mig. Hvis ikke var jeg måske mere aktiv." – Ulla, 65 år

Der er ikke mangel på lyst
De kvalitative interviews gav større indsigt i, hvad der holder målgruppen tilbage fra at være en del af et lokalt fællesskab. Det er sjældent lyst eller interesse som mangler, men derimod tid og ressourcer. Flere af de interviewede er allerede meget engageret i frivillige aktiviteter. Dem som ikke er, har ofte også interessen, men ikke overskuddet og helbredet.

Oplever du at have lyst til og tid til overs i din hverdag, som du gerne vil bruge i et fællesskab med andre i dit lokalområde?

Antal respondenter: 1.078

Holdning til fællesskaber

Særligt samværet og fælles interesser er vigtigt for målgruppen
Samværet med andre er klart den vigtigste faktor for målgruppen. Når ældre selv sætter ord på, så lægger de ofte vægt på den store betydning det har for deres trivsel i hverdagen:

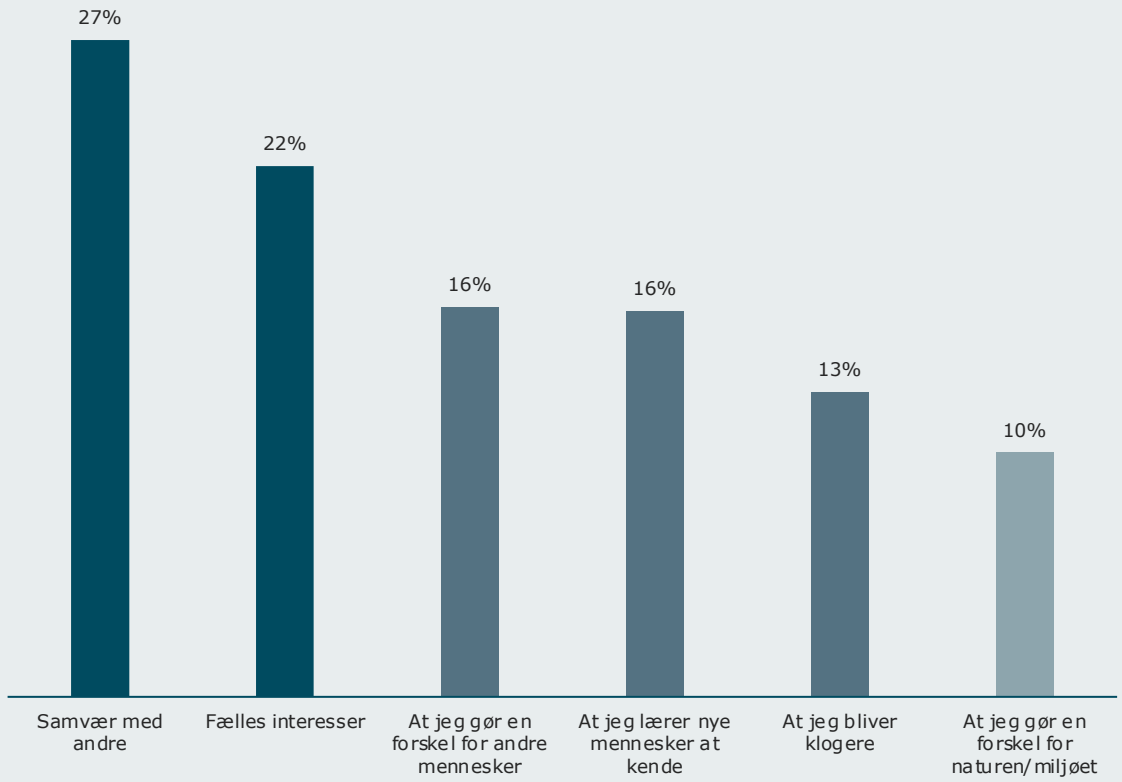
"Det betyder meget. Det at jeg ved at jeg kan kontakte fællesskaber i en dårlig periode betyder utroligt meget. Så selvom jeg bor alene, så føler jeg mig ikke ensom for jeg føler jeg har så mange gode relationer som kan udfylde min hverdag." – Jens, 73 år

Fælles interesser som indgang til det sociale
Derudover er det de fælles interesser, der vejer tungt. I de kvalitative interviews blev denne pointe uddybet lidt. En pointerede blandt andet, at de fælles interesser i foreningen ikke var det afgørende:

"I vandrelauget har vi nok fælles interesser, men det er nok mere for at lære nogle nye at kende, det er der mange ældre der gør, for at få nogen at snakke med. Det er faktisk det sociale som tæller."
– Johan, 69 år

Hvad er vigtigt for et godt fællesskab for dig? [kryds gerne flere af]

Antal respondenter: 1.078

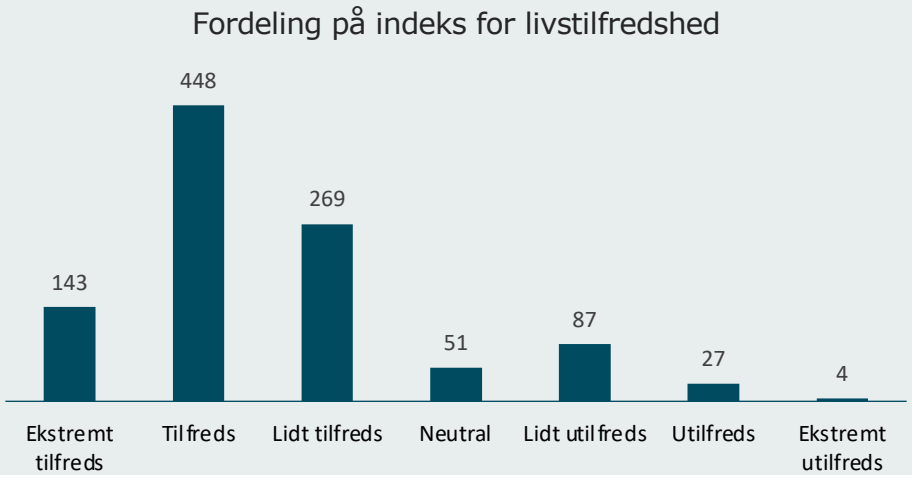
Trivsel og velvære

Livstilfredshedsindeks

Målgruppen er overvejende tilfreds med livet
På baggrund af en række spørgsmål fra spørgeskemaet, er der udregnet et kognitivt mål for livstilfredshed. Indekset løber fra 5-35 og med et gennemsnit på 25,8 ligger målgruppen lige imellem gruppen "lidt tilfreds" og "tilfreds". Det er udtryk for en vis tilfredshed med livet.

Et benchmark for fremtidige målinger
Udover her at tage den aktuelle temperatur på tilfredsheden med livet, så skal målingen samtidig tjene til benchmark for gruppen af deltagere i alderen 60+, der deltager i projektet "Sammen og Verdensmål"s aktiviteter.

Trivsel og velvære blandt målgruppen 60+

Knap 60 pct. er en del af et socialt fællesskab i deres hverdag
59 pct. af målgruppen erklærer sig enige eller meget enige i, at de er en del af et socialt fællesskab i deres hverdag. Modsat siger 40 pct., at de ikke er enige i, at de er en del af et socialt fællesskab. Heraf er i alt 19 pct. direkte uenige i, at de er en del af socialt fællesskab i deres hverdag. Samtidig, som flere eksperter påpegede, så er det typisk også de mest ressourcestærke og velfungerende ældre, der allerede er frivillige. Eksperterne nævnte derfor også det centrale i, at målgruppens motivation bliver ansporet på den rette måde:

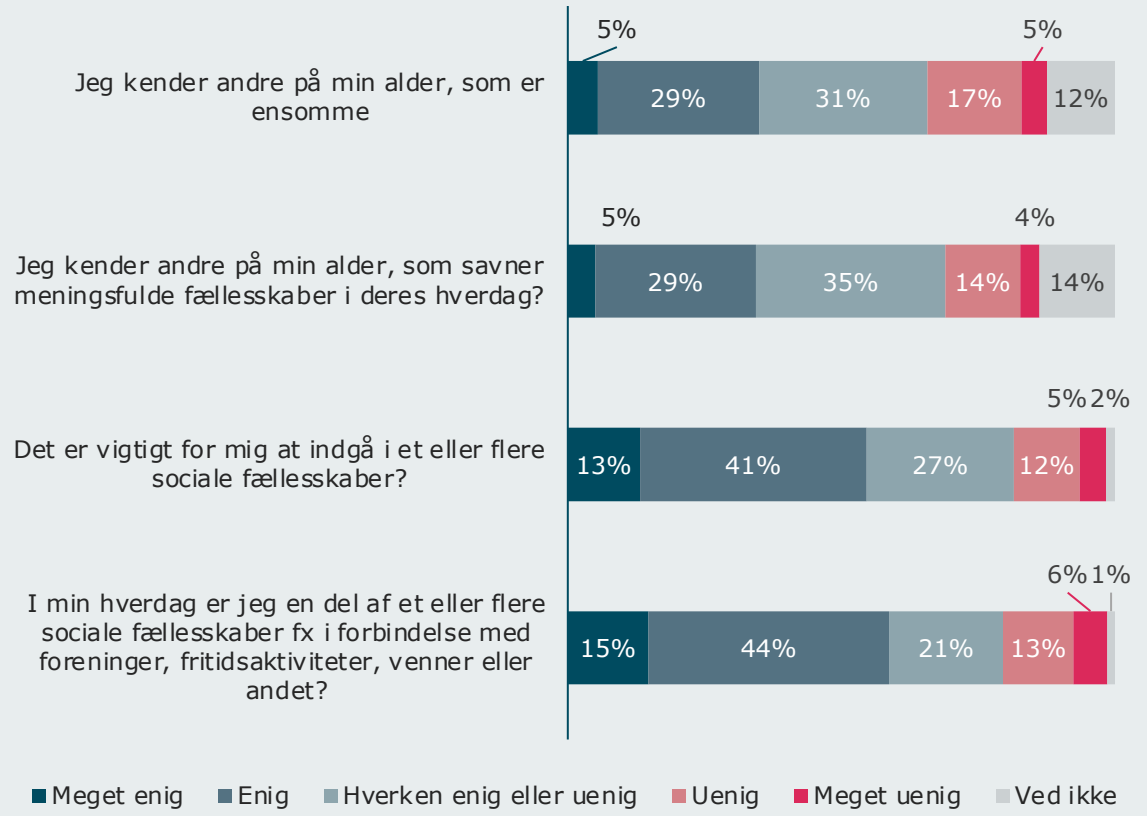
"Indgangen skal også være for de ældre. Tror godt de vil det. Tror man skal nå dem ved at spørge, hvordan de kan bidrage."
– Ida Vestergaard, Diakonissestiftelsen

Hver tredje kender andre på deres alder, der savner sociale fællesskaber
Det vidner om, at seniorerne selv er opmærksom på, at flere i målgruppen er ensomme. Ensomhed og mistrivsel kan, ifølge tidl. forsker ved VIVE, Anu Siren, typisk forklares af familierelationer, om man er gift eller ej, eller har mistet sin partner. En af de ældre gav i sit interview et perspektiv på, hvad fælleskabet betød i hendes liv:

"Min mand døde af kræft i 2004, og jeg synes det giver et fantastisk fællesskab, hvor man også giver noget til andre. Og det vigtigt at have noget at stå op til, noget som forpligter en."
– Paula, 75 år

Hvor enig eller uenig er du i følgende:

Antal respondenter: 1.078

Trivsel fordelt på aldersgrupper

Trivslen varierer, men er generelt høj
Målgruppen af 60+ borgere er meget forskelligartet, især når det kommer til funktionsevnen, hvilket spiller en stor rolle i forhold til deres lokale engagement. Men en ekspert fremhæver, at det er forholdsvis få ældre, der i tidligere undersøgelser har svaret, at de er ensomme:

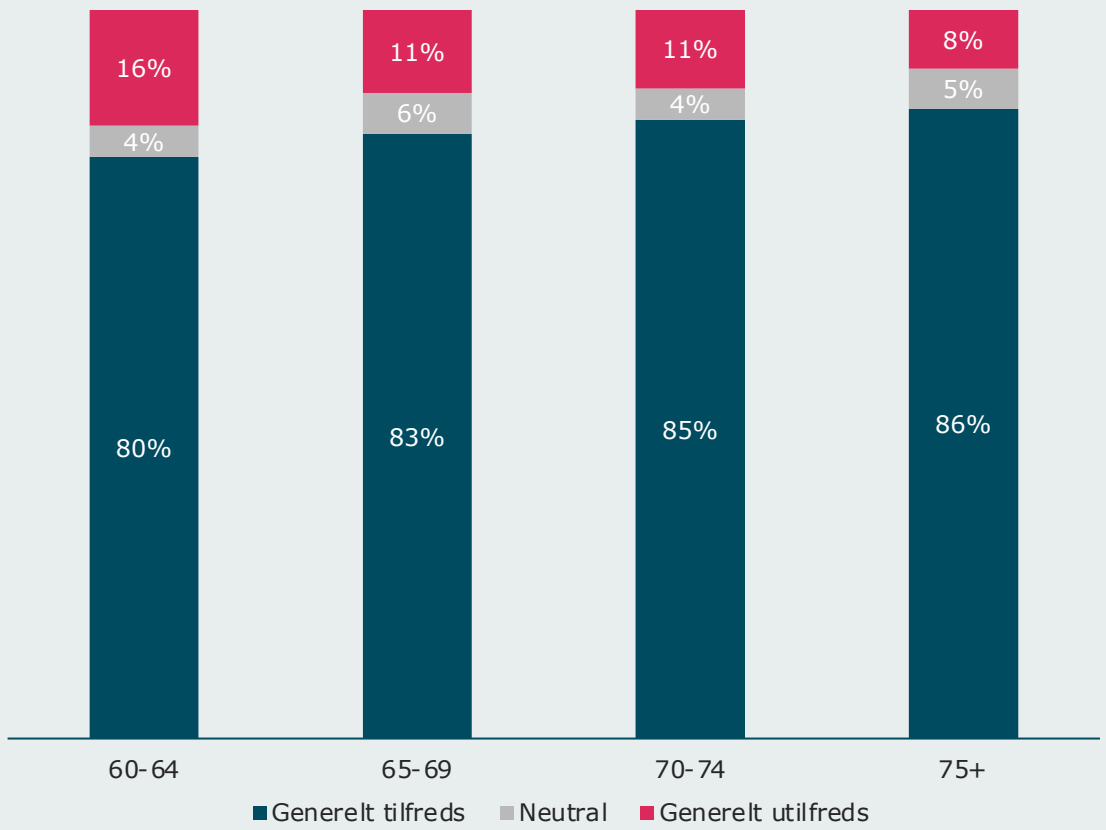
"Der er faktisk ganske få, der rapporterer, at de er ensomme. Det er langtfra alle, det er et problem for. Men der er selvfølgelig lidt variation på baggrund af alder, særligt lidt højere ensomhed hos de ældre seniorer. Og også hos enkelte subgrupper, hvor deres generelle livshistorie forklarer en del. Det er meget familierelationer om man er gift eller ej, har mistet sin partner. Og det med trivsel afhænger meget af funktionsevne." – Anu Siren, tidl. forsker ved VIVE

De ældre seniorer er generelt mere tilfredse
Blandt de ældre, som har besvaret spørgeskemaet, viser det sig, at flest i den ældste aldersgruppe lader til at være tilfreds med livet, og færrest i gruppen af unge seniorer, som det fremgår af figuren til højre.

Hvis man ser nærmere på forskelle blandt pensionerede seniorer og personer over 60 år, der stadig er i arbejde, findes der ingen væsentlige forskelle i forhold til deres livstilfredshed.

Livstilfredshed fordelt på aldersgrupper

Antal respondenter: 1.078

Forskernes og eksperternes anbefalinger

Forskernes og eksperternes anbefalinger

Undersøgelsens ekspertanbefalinger
Der i forbindelse med dataindsamlingen udført 8 kvalitative interviews med forskere og eksperter med særlig viden inden for både biblioteksektoren, frivillighed, bæredygtighed og 60+ målgruppen. Udover at berige undersøgelsens kvalitative data, har eksperterne også givet syn og perspektiver, der kan tjene som anbefalinger for projektet fremadrettet. De anbefalinger bliver præsenteret i de følgende slides.

De otte eksperter er:

- Morten Westergaard, Klimachef i Middelfart Kommune
- Pia Henriette Friis, Formand for Bibliotekschefforeningen & bibliotekschef ved Koldingbibliotekerne
- Ida Vestergaard Petersen, Frivillighedskoordinator ved Diakonissestiftelsen
- Ellen Farr, Globale Seniorer
- Tina Fogh Aagaard, Stabschef i Ældre Sagen
- Anu Siren, tidl. forsker ved VIVE
- Sofie Plenge, Sundheds- og kulturdirektør i Vejle Kommune
- Steen Hildebrandt, Professor emeritus ved Aarhus Universitet

1. Vær opmærksom på forskellige typer frivillige
Det er ifølge eksperterne vigtigt at forstå de forskellige typer af frivillige, der findes, og det er fejlagtigt at tilgå de ældre som en frivillighedstype for sig selv. Man skal derimod forstå den ældre aldersgruppe som resten af befolkningen med forskellige typer af frivillige inden for aldersgruppen.

"Man kommer tit til at tale om frivillighed i generationer, men der er i virkeligheden frivillighedstyper. Og de typer eksisterer inden for alle generationerne." – Ida Vestergaard, Diakonissestiftelsen

"Den her aldersgruppe er fuldstændig ligeså forskellig som resten af befolkningen." – Ellen Farr, Globale Seniorer

2. Verdensmål skal gøres konkrete og mulige at handle på
Når man skal arbejde med aktiviteter, som er drevet af verdensmål, er det ifølge eksperterne helt centralt, at de bliver gjort konkrete og let forståelige – ved at oversætte dem til *hverdagsmål.*

"I forhold til verdensmålene, der er det væsentligt at være kritisk i formidlingen. Er det i den her situation vigtigt, at det er verdensmål eller er det, at det konkret er fedt for den pensionerede lærer at hjælpe konkret. Tænk måske især på det som seniorfællesskab."
– Sofie Plenge, Sundheds- og kulturdirektør

"Vi har også en rolle i forhold til at oversætte verdensmål til hverdagsmål, hvis man kan sige det sådan. Det behøver ikke være så højtravende." – Pia Henriette Friis, formand i BCF

Forskernes og eksperternes anbefalinger

3. Den individuelle relation er vigtig for fastholdelse
At skabe individuelle relationer til de engagerede frivillige bliver også fremhævet af eksperterne, som centralt for at kunne fastholde de frivillige i aktiviteterne. Det kan bl.a. gøres ved hjælp af løbende samtaler eller sociale arrangementer ved siden af aktiviteterne.

" Vi arbejder med fastholdelse, ved virkelig at se den enkelte frivillige som et individ. Vi har også et frivillighedsårsmøde, og det er jo også en fastholdelsesstrategi. Vi har nogle udflugter og julearrangementer. Men nogle holder også FUS-samtaler, altså udviklingssamtaler for de frivillige… Så det er vigtigt, at der er en der har det relationelle, en der ser den enkelte frivillige, det er vigtigt for fastholdelse." – Ida Vestergaard, Diakonissestiftelsen

4. Aktiviteter kan ikke opfylde samtlige målsætninger
Endnu en væsentlig pointe fra en af eksperterne lyder på, at det er vigtigt at være opmærksom på, at aktiviteterne ikke behøver, at skulle løse mange ting på samme tid, og at det samtidigt kan skade værdien af aktiviteterne ved at ville for mange ting på en gang.

"Jeg tænker bare, at det er enormt komplekst. Det er vigtigt at huske, at det ikke kan være alt på en gang. Besøgsvennerne fortalte, at der ikke rigtig var fællesskab på tværs af besøgs-vennerne, det skabte ikke meningsfuldhed på den måde. Det skal ikke være opfyldt alt sammen, for at være en succes. En individuel aktivitet skaber også meningsfuldhed."
– Anu Siren, tidl. forsker ved VIVE

5. Lad generationer mødes og dannes sammen
Flere eksperter påpegede muligheden for at lade projektet give anledning til et møde mellem generationer, specifikt mellem de ældre og deres børnebørn. Verdensmålene har et potentiale til at danne platform for en samtale mellem generationer om bæredygtighed, og hvor de ældre generationer har mulighed for at dele noget af den livserfaring, der blev beskrevet i undersøgelsen.

"Noget jeg synes er spændende, når vi snakker ældre er, hvordan vi måske kan lave noget på tværs af generationerne, måske børn og deres bedsteforældre. Og der tænker jeg, der er et potentiale med Verdensmålene." – Pia Henriette Friis, formand i BCF

Hvordan får projektet størst mulig effekt? *"Ved at deltagerne fortæller sine børnebørn om det og ved også at se dannelse i det. Der er en del aktuel opmærksomhed omkring bæredygtighed og dannelse – at man skal opføre sig ordentligt i forhold til kloden. Det skal være en dannelsesproces – og for de ældre er det en form for efteruddannelse / kompetenceudvikling."*
– Steen Hildebrandt, Professor

